

**”אני רוצה את המיליון דולר!
אני רוצה לקיים את מצוות
ברכת כהנים כהלכתה!!!”...**

הרה"ג רבי יעקב ישועה, נכדו חביבו של מרן הגאון חכם שלום הכהן זצ"ל, נשיא מועצת חכמי התורה, בשיחה מרתקת על דמותו המופלאה של הסבא הגדול | לקראת שבת מלכתא

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת עקב | גליון מס' 390 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"אם מישהו רוצה לתת לך מיליון דולר, ומישהו אחר כותב לך תשובה הלכתית, שבה הוא מסביר שאתה לא הייב לקחת את מיליון הדולרים, אתה תקרא בכלל את המכתב הזה? או שתרוץ לקחת את הכסף? מה יש לי בכלל לקרוא את זה? אני רוצה את המיליון דולר! אני רוצה לקיים את מצוות ברכת כהנים כהלכתה!!!..."

הרה"ג רבי יעקב ישועה, נכדו חביבו של מרן הגאון חכם שלום הכהן זצ"ל, נשיא מועצת חכמי התורה, בשיחה מרתקת על דמותו המופלאה של הסבא הגדול

יעקב א. לוסטיגמן

"לְעִמּוֹד לְפָנֵי ה' לְשִׁרְתוֹ וּלְבַרְךָ בְּשִׁמּוֹ" (דברים י', ח')

לרגל מלאת כשנה להסתלקותו של נשיא מועצת חכמי התורה, ראש ישיבת 'פורת יוסף' והמאור הגדול שהאיר את גולת המזרח כולה, מרן הגאון רבי שלום הכהן זצ"ל, אנו מפרסמים שיחה מרתקת שקיימנו עם נכדו הרה"ג ר' יעקב ישועה, שזכה לבוא בצל קורתו של חכם שלום כהן בארבע השנים האחרונות לחייו, לאחר שנשא לאשה את נכדתו של מרן, בת לבנו יבלחט"א הגאון רבי שמעון כהן שליט"א: "אבי מורי שליט"א למד בנעוריו בישיבת 'פורת יוסף', ולכן גדלנו במידה רבה על דמותו של ראש הישיבה חכם שלום כהן זצ"ל", מספר הרב ישועה, "אבל אנחנו הילדים למדנו בפוניבז', ודבקנו ברבותיה. כשזכיתי להתחתן עם נכדתו של חכם שלום זצ"ל, הפכתי במהירות לבן בית אצלו, וגיליתי עולם מופלא ומיוחד במינו: זכיתי לקרבה מיוחדת מאוד אצל אחד מגדולי הדור ומנהיגיו, ועבורי היו אלו שנים של גן עדן אמיתי".

השיחה היתה אמורה להימשך כשעה, אבל פעמים רבות היה מרן זצ"ל שוקע בתוך השיחה ומאריך עד כשעה ורבע ולעיתים אפילו שעה וחצי.

"מעבר לאותה שיחה קבועה, הוא לא היה אומר שיחות מוסר בכלל", מספר הנכד רבי יעקב ישועה, "וזאת, כי הוא רצה שלשיחה הזאת יהיה מקום של כבוד ושתהיה לה השפעה, לכן הוא היה נוצר

דרכו של חכם שלום היתה למסור שיעורים באופן יומיומי, שבעה ימים בשבוע, כולל בימי שישי ובשבתות. אבל שיחת מוסר הוא היה מוסר רק פעם אחת בחודש, בליל שבת מברכין, בין קבלת שבת לתפילת ערבית.

"אני נוסע לחו"ל, זה מקום מסוכן של היצה"ר, כבוד, כבוד, כבוד! אתה חושב שאין לי יצה"ר? יש לי יצה"ר כמו כולם, ואתה יודע מה זה יצה"ר של כבוד? אם אתה חושב שאתה מקבל איזה כבוד מהתלמידים שלך - זה כלום!" - וסימן לי בידו - "אתה מקבל כבוד רק עד כאן [הבטן] ואני מקבל כבוד למעלה למעלה מעל הראש"...

צניעות וענווה מהנהגתו בקודש של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"לְדַעַת אֶת אֲשֶׁר בְּלִבְכֶם" (דברים ח', ב')

יודע כמה היה רבינו מכתת רגליו, לכל מקום שאפשר להוסיף חיזוק לשמירת התורה והמצוות. רבינו א"ל, שכל עוד וה' ייתן לו כת, ילך ויאמר דברי חיזוק, ונביא קצת מהדברים ששמעתי מרבינו בתקופה של מסע החיזוק לפני ולאחריו, כמה הוא מודה לה' ומפרט כמה וכמה מקומות שזכה לגרום חיזוק גדול.

כה דברי רבינו בזה"ל (ד' חשון תשס"ה): "אתה יודע מה הולך להיות עכשיו עמי". שאלתי מה כוונת רה"י לומר, והשיב לי מיד: "אני נוסע לחו"ל, זה מקום מסוכן של היצה"ר, כבוד, כבוד, כבוד! אתה חושב שאין לי יצה"ר? יש לי יצה"ר כמו כולם, ואתה יודע מה זה יצה"ר של כבוד? אם אתה חושב שאתה מקבל איזה כבוד מהתלמידים שלך, זה כלום!" - וסימן לי בידו: "אתה מקבל כבוד רק עד כאן [הבטן], ואני מקבל כבוד למעלה למעלה מעל הראש, כל חתיכת כבוד מזיק בעוה"ז וכש"כ בעוה"ב".

הרהבתי עוז להשיב לרה"י: "הראש ישיבה נוסע לחו"ל לעשות קידוש ה', ואיזו זכות גדולה תצא מכך!", אך השיב לי בתנועת יד בביטול, והוסיף לומר לי: "בני-ישראל במעמד הר סיני הגיעו למדרגה גבוהה של מלאכי השרת, כמ"ש בפסוק: 'אני אמרתי אלוקים אתם', ומה הקב"ה דיבר עמם? 'לא תרצח', 'לא תגנוב', 'לא תנאף'. וכי עם אנשים כאלה גדולים צריכים לדבר כאלה דברים פשוטים? דברים שלכאורה היצה"ר הזה רחוק מהם? - כן כן! גם אנשים גדולים במדרגה גבוהה - צריך לדבר עמם על היצה"ר הפשוט ביותר, גם הם יכולים להיכשל, וגם במעמד הר סיני בכזו מדרגה, אפשר להיכשל!". המשיך ואמר: "אל תחשוב שלאנשים גדולים אין יצה"ר! איזה

יצה"ר גדול יש לי... ובפרט כבוד, שרים 'ימים על' ועוד ועוד, אתה חושב שזה פשוט? כמה תפילה צריך ע"ז! כמה כח לעמוד בנסיון צריך בשביל זה!". עד כאן חלק מתוך תוכן דבריו. כ"ז דיבר בהתרגשות רבה ובדמעות חרדה, שבשבילי עצמי היתה זו חרדת קודש, שהדיבור ממש נתקע בפי, כשראיתי שבמקום גדלותו שם אתה רואה ענוותנות. [פעם נמצא שרבינו כתב לעצמו על נייר: "אם היית יודע שיזרקו עליך, האם ג"כ היית נוסע?..."]. אמר לי: "אני לא נוסע כלל בשביל כסף, וגם כשנסעתי ללונדון - זה לא היה למטרת כסף, ולכן כאשר אמרו חלק מהמארגנים שהמטרה שלהם לאסוף צדקה, לא רציתי לנסוע, אבל אמרו לי שאחרי שכבר

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

התפרסם שאני בא - יהי חילול ה' וכו' אם לא אבוא, אז נסעתי ובאמת היה חיזוק וקידוש ה' גדול מאד, אספו כאלפיים ילדים ואמרו איתם יחד פסוק בפסוק 'אבינו מלכנו', זה היה מעמד כ"כ מרגש וקידוש ה', שהם יזכרו לכל ימיהם".

[ובסוף קידוש ה' היה גדול, אבל את הכסף כמעט ולא רואים...].

אחד בא לרבינו לפני שנסע למסע חיזוק בצרפת, אמר לו רבינו: "אם אתה רוצה כסף לא יהיה חיזוק, ואם אתה רוצה חיזוק-שלא יהיה כסף!".

"כשהייתי בחו"ל היו שם שני אחים פרישווסר, עשירים גדולים, ולאחד יש אפי' ישיבה, אבל אני מעולם לא דברתי מילה על כסף, אני תמיד בא רק לעשות חיזוק בעיני תורה ואידישקייט, אבל לא מבקש תרומות. ולכן לא דיברתי עמו תרומות.

"וגם כאן בארץ ב"ה הייתי באשדוד, והי' שם חיזוק גדול, השבוע אני צריך להיות בירוחם.

"ב"ה באלול הייתי בישיבת מיר ובחברון, ואח"כ בלונדון והיה שם חיזוק מאד גדול, זה היה עשי"ת ובערך אלפיים ילדים אמרו ביחד 'אבינו מלכנו'. ואח"כ בארץ ישראל בפוניבז', ואח"כ הנסיעה הגדולה לארה"ב, והיו מקומות שלא הצלחנו להגיע [אף שרצו מאד שגם לשם נגיע]".

והנה, מארגן הנסיעה ר' שמעון גליק כ"כ התמסר לנסיעה, וכבר כמה שבועות קודם עזב כל עסקיו רק כדי לארגן הנסיעה, והוציא על כך סכום גדול מאד של כסף, גם על הנסיעה וגם האהל שהקים בביתו בלבד עולה הרבה, ואחרי כן האוהל שהקימו בבורו פארק עולה, וגם היו צריכים לנסוע במטוס פרטי שזה עולה הרבה מאד כסף, כי לא יכלו להספיק להגיע לכל מקום רק עם רכב, מפני שזה הרבה מאד זמן לנסוע כך, ובכך שנסעו עם מטוס פרטי נחסך הרבה זמן. והנ"ל הוא איש צנוע ואינו רוצה כלל להצטלם, ועשה הכל לשם שמים.

"בתחילה היו כאלה שחשבו כי באתי בשביל כסף, ובסוף ראו שלא היה בדברים שלי זכר מכסף, [ובאמת היו שם הרבה אנשים כגון מנהלי מוסדות וכדו' שבאמת צריכים כסף, וכמעט שלא קיים מושג כזה שבאים לא בשביל כסף, ולכן היו בטוחים תחילה שבאתי לבקש כסף, ולאחמ"כ ראו שלא לזה באתי]. ולפני זמן אחד הציע לי שאני אבוא עמו ועם הגר"ק וכך יהיה הרבה כסף, אבל איני רוצה לבוא עם מנהל מוסד, אף שהנ"ל יהודי מאד יקר.

"והנה באמת לנסיעה הזאת יש בעיה עם נושא הכבוד, זה ודאי אם היו זורקים עלי שם עגבניות או ביצים - לא הייתי נוסע, אבל בכל אופן מצד שני, היה כזה חיזוק לכ"כ הרבה אנשים. הגר"ד גל"י רבינוביץ וצ"ל סיפר לי שסבתא שלו אמרה לו, שהיא זוכרת שהיא הייתה בגיל 6, והגרע"א עבר מפוזנא למינסק לצורך נישואי אחד מילדיו, ובכל מקום שעבר יצאו בני העיר לראותו, ולא יכולה לשכוח זאת, ונשאר עליה הרושם מקטנותה, ומה אפשר לעשות שלנו אין הגרע"א, אבל למשל בליקווד עמדו אלפים, בצד א' אנשים ומצד שני נשים, הם לעצמם סברו שיש בכך כבוד התורה [ואני יודע האמת מה אני] ודאי שרושם זה יישאר להם גודל המעמד לכבוד התורה".

(תשס"ח) רבינו דיבר לאחרונה מספר פעמים, שהיכן שהי', כגון

ושוב שמעתי עוד פעם מרבינו, שבזמנינו צריך מזמן לזמן שיהיה קצת שמחה, כמו כינוסי 'דרשו' וכדומה. מזמן לזמן צריך מלווה מלכה, חסר לבחור מזמן לזמן קצת שמחה, פעם בחודש או שש שבועות לעשות קצת שמחה

בישיבות, ובכינוסים שונים, ראה כמה חסרה שמחה לאנשים, ואף היכן שהיו אנשים מבוגרים ראו שהם כ"כ שמחו ורקדו, שהי' קשה הדבר להפסיקם משמחתם [ובזה היה ניכר כמה שהדבר היה חסר להם].

ובאמת אצל קהל החסידים יש מידי פעם דבר שגורם להם התחדשות, ע"י שמחים, אם זה סעודה שלישית או מלווה מלכה, וכדו'.

וסבור שבציבור שלנו חסר הדבר, שיגרום מידי פעם להתחדש ולהתרענן, שכן קשה הדבר לשבת כל הזמן רק ברצינות [נעשים יבשים כך], צריך שתהיה גם שמחה מידי פעם...

[אמנם כ"ז בדורות האחרונים, אבל בדורות הקודמים מסתמא הספיק תורה לבד]

לכך עורר על כך בזמן אחרון, שיש לראות להוסיף עוד דברים שיגרום שמחה.

אמרו לפני רבינו, שיש נוהג בישיבות שעושים דבר הנקרא 'עונג שבת', שבחורים יושבים ושרים ואומרים ד"ת, וטועמים דברי מתיקה, ורבינו קילס הדבר, בהזדמנויות שונות.

ושוב שמעתי עוד פעם מרבינו, שבזמנינו צריך מזמן לזמן שיהי' קצת שמחה, כמו כינוסי 'דרשו' וכדו', מזמן לזמן צריך מלווה מלכה, חסר לבחור מזמן לזמן קצת שמחה, פעם בחודש או שש שבועות לעשות קצת שמחה, אף שהתורה משמחת, מ"מ חסר.

(לקט מתוך 'צדיק כתמר יפרח' - פרקים ממשנתו והנהגתו בקודש של רבינו הגרא"ל שטינמן זצוק"ל)

אנשי הביטחון התנצלו בפניו: "אי אם סורי! (סליחה) וחיפשו אחר הנעל בקדחתנות. אבל בראותם שאין הנעל נמצאת האיצו בו למהר, כי המטוס יוצא, ואי אפשר לעכב מטוס שלם בגלל נעל... האיש החל לדדות בנעל אחת, בדילוגים חפוזים על רגל אחת עד המטוס כדי שלא יאחר, ונדחף אל מקומו, שבור, מושפל ומדוכדך עד עומקה של נפש"

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על "נפלאים דרכי ד'" ו"על מוצא פי ה' יחיה האדם"

"וְזָכַרְתָּ אֶת כָּל הַדְרֵךְ אֲשֶׁר הִלִּיכְךָ" (דברים ח', ב')

לימוד המוסר העולה מסדר פסוקים הללו: טעם הדרך הקשה אשר הוליכך, ותכלית כל העינויים והייסורים, הם כדי לבסס ולבנות יסוד איתן של האמונה בה', להודיע כי 'לא לחכמים לחם ולא לנבונים עושר' (קהלת ט, יא) ורק על מוצא פי ה' בלבד יחיה האדם. רק אחר לימוד זה, בעמידה בעוז בכל הקשיים והניסיונות, ניתן לזכות אל המנוחה ואל הנחלה, כשה' אלוך מביאך אל ארץ טובה, ושם תזכה לברך את ה' על הטובה אשר נתן לך.

נסתרים דרכי ה', ואין אדם יודע שורש הברכה, מנין תתגלגל, פעמים עמל האיש ומתייגע קשות במקום אחד, ופתאום שולח לו השם יתברך צמיחת ישועתו ממקור אחר בלתי צפוי לגמרי - כי על כל מוצא פי ה' בלבד יחיה האדם!

כדוגמת המעשה המדהים אשר לפנינו, אשר שמעתיו וקבלתיו מפי אדם נאמן:

איש יהודי ישר דרך וירא אלוקים מעיר הקודש ירושלים, תבנה ותכונן, אשר בנו נכנס בברית האירוסין בשעה טובה ומוצלחת, ולרש אין כל, נאלץ לצערו להפליג אל אנגליה הרחוקה. שם בילה מספר שבועות בלונדון הבירה, במלאכה הבזויה של פשיטת יד... סבב והלך מכתובת אחת לאחרת, אבל לדאבון ליבו לא שיחק לו מזלו. כנראה, מרוב פושטי יד פחתו גם הנתינות, ובקושי הצליח - לאחר מיצוי כל הכתובות והאפשרויות שבידו - לגייס סכום זעום ביותר, וכמעט לא הרוויח שם כלום!

כראותו שפל מצבו הקשה היה מדוכדך ביותר. כאשר התיישב לערוך את חשבון ההוצאות וההכנסות, לאחר ניכוי נתח כבד עבור ה'דרייבר', עלות כרטיס הטיסה ושאר הוצאות הדרך, נמצאו לסיכום בידו אלף וחמש מאות דולר בלבד! הוא התמלא אכזבה וצער בראותו שכל נסיעתו וטרחתו הקשה, בגלות מייסרת בבושות וביזיונות, לא הועילו מאומה!

כך הסתובב האיש ברחובות העיר הזרה והמנוכרת, כשליבו שבור לרסיסים, מחד גיסא, אך בהתחזקות עצומה מאידך גיסא, באמונה ובביטחון בצור עולמים ברוך הוא: "הנה נוכחת" - אמר לעצמו שוב ושוב - "כי לא לחכמים לחם", ואם אין השם יתברך רוצה, יכול

אתה להפליג למרחקים, לרדוף ולהתבזות שבועות שלמים אחר המטבע, ולהישאר בכיס ריק ומרוקן!". הוא השתדל מאוד לחזק בליבו התקוה והביטחון, שלא ליפול חלילה לייאוש ולמרה שחורה, שהלא מידה טובה מרובה פי חמש מאות ממידת פורענות, כנודע! (תוספתא סוטה ד, א) ואם יחפוץ ה' - הרי ברגע אחד יוכל להמציא לו כל צרכיו משלם!

בדרכו נכנס לאחד מבתי הכנסת המרכזיים שבלונדון, מקום הומה אדם בתפילות מנחה-מעריב, שם מתקבצים 'משולחים' רבים לקיים 'קובץ על יד'... 'בין גברא לגברא' פגש באקראי בחברו וידידו מארץ הקודש, שיצא אף הוא לאותה מטרחה אל ארץ ניכר, וסובב כמוהו בבתי הכנסת סחור סחור. מטבע הדברים התפתחה ביניהם שיחה לבבית כאחים למקצוע... בין הדברים שח לו הלה, שבראותו את הקושי הגדול בגיוס התרומות כאן בלונדון, בכוונתו להרחיק יותר לעבר אוסטרליה שבקצה העולם - שם כנראה, לא מציפים עדיין המשולחים הרבים את התורמים, וכדאי לנסות, אולי שם תזרח שמש ההצלחה, הוא הציע לו להצטרף אליו למסע הרחוק והארוך, שהרי טובים השניים מן האחד...

האיש נבוך ולא ידע מה לעשות, בהיותו די מאוכזב מ'מלאכה' זו. הוא התקשר לארץ כדי להתייעץ עם אשתו בנידון, אך בחכמתה אמרה לו האישה כי אל יתייאש: "הרי עם אלף וחמש מאות דולרים

בין כך ובין כך לא ניתן לעשות כלום, הרי אין כאן אפילו התחלה לכיסוי הוצאות החתונה המרובות, שלא לדבר על דיור ורהיטים וכו', אין לפנינו כרגע שום עצה אחרת - סע נא אפוא לאוסטרליה! אולי יעזור לנו השם יתברך משם."

בדק האיש ומצא, שעלות הכרטיס היקר בטיסת 'לונדון-מלבורן-לוד' (מאנגליה לאוסטרליה, ומשם חזרה לארץ ישראל), הרי היא בדיוק כסכום שהצטבר תחת ידו - אלף וחמש מאות דולרים, חושבנא דדין כחושבנא דדין! הוא ראה זאת כסימן קטן לטובה מן השמים, וניגש הישר אל הקונסוליה האוסטרלית שבלונדון, לסידור מהיר של ויזה לאוסטרליה. כאשר היו בידו כל המסמכים הדרושים, הכין עצמו לטיסה הארוכה.

בהגיעו אל נמל התעופה 'הית'רו' שבלונדון הברירה, נדרש בקפידה לעבור בדיקות רבות, כנהוג בימינו, בעידן שלאחר נפילת מגדלי התאומים... נהלי החיפוש היו נוקשים במיוחד, וכללו בידוק דקדקני של התכולה כולה, בנבירה במכשירים חדישים בתוככי תיקים ומזוודות, ובכל הכיסים והמלבושים... אם לא די בזאת, נוספה לאחרונה גם בדיקת נעלים - לאחר שהתגלה נוסע בר-נש אחד שהחביא אבקה מסוכנת בתוך נעליו, החלו חברות התעופה לאלץ כל נוסע לחלוץ את נעליו, והן נבדקות בבדיקה מיוחדת!

כמובן, בלחץ הגדול של טרום טיסה, כאשר הכל ממהרים, והדיילים מאיצים ומלחיצים, נעשה שם אי סדר גדול, כולם אצים רצים, חולצים נעלים, נבדקים, נועלים שוב וממשיכים בריצתם... והנה, תוך כדי הלחץ והצפיפות שבעמדת בידוק הנעלים, נעלמה לו למיודעינו נעל אחת, הוא חיפש אחריה חיפוש אחר חיפוש אך הנעל איננה... השעון מתקתק והמטוס כבר עומד להמריא לדרכו... אנשי ביקורת הביטחון התנצלו מאד בפניו: "אי אם סורי! (סליחה) אי אם סורי!", אמרו כל הזמן וחיפשו אחר הנעל בקדחתנות. אבל בראותם שאין הנעל נמצאת האיצו בו למהר, כי המטוס יוצא. "אי אם סורי, אי אם סורי!", אבל אי אפשר לעכב מטוס שלם בגלל נעל... דחפו אפוא הפקידים בידו מאתים דולר ואמרו לו: "כשתגיע לאוסטרליה תקנה לך שם זוג נעלים חדשות, ואנו מאד מתנצלים, אי אם סורי, אי אם סורי!"

האיש החל לדדות בנעל אחת, בדילוגים חפוזים על רגל אחת עד המטוס, כדי שלא יאחר, ונדחף אל מקומו, שבור, מושפל ומדוכדך עד עמקה של נפש! כאשר התבונן במצב שפלותו, הוא בקושי התאפק שלא לבכות! הנה בזבוז זה כמה שבועות באנגליה, בשביל אלף וחמש מאות דולר עלובים, שכבר הוציא את כולם על הכרטיס לאוסטרליה, ומי יודע אם שם יהיה מצבו טוב יותר, וכי מה טובה יותר אוסטרליה מאנגליה? והנה עתה השפילו אותו כך לעיני כל באיבוד הנעל, והוא מדדה למטוס בנעל אחת... אלו פנים יש לו?...

כך שקע לו האיש בהרהורים נוגים.

עודו יושב שקוע בדכדוכו, ניגש אליו לפתע יהודי אוסטרלי גבוה, שמן וחסון, שנראה בעיניו כמו 'ענק', ובחיוך לבבי אמר לו: "שמע נא! אתה יהודי צדיק... אני במקומך לא הייתי מניח עד שימצאו לי את הנעל! הייתי עוצר את כל המטוס הזה! עושה להם סקנדלים, שכל שדה התעופה הגדול היה עומד על הרגלים! מה זה איתך? למה הנחת להם ככה לזלזל בך??? יש גבול כמה אפשר להשפיל את הנוסעים עם הבדיקות שלהם!"

היהודי החשוב דגן נתן בו מבט מעמיק וענה לו: "הסכנת ושמע, דע לך שבתור יהודי נאמן הורגלתי מעודי לקבל הכל באהבה; לא נורא, אם משמים רצו שאטוס בנעל אחת... לא נורא, אטוס כך! הלואי שאלו יהיו הבעיות שלי, שחסרה לי נעל... לא אלו הן בעיות החיים!". ה'ענק' האזין בקשב, נראה היה שנהנה להתוודע לצורת הסתכלות שונה לגמרי ממה שנראה כל כך בטוח בעיניו, ושאל כמסתקרן: "מה הן, אם כן, בעיות החיים?", כנראה, לא הורגל אדם זה בבעיות ובקשיים...

כיון שהיתה טיסה ארוכה לפניהם, לא מיהרו כאן על סיפון המטוס לשום מקום. נקשרה ביניהם שיחת רעים לבבית, שבמהלכה שח לו היהודי דגן את כל אותו המעשה, שהוא צריך להשיא את בנו ואין לו פרוטה לפורטה, והוא עשה עתה באנגליה כמה שבועות, שלא הנפיקו אלא אלף וחמש מאות דולר, שאת כולם הוציא כבר על רכישת כרטיס הטיסה, ולא נותר בידו אף לא דולר אחד, ואף נעלו נעלמה... וכעת הוא בדרכו לקבץ נדבות באוסטרליה, ומי יודע כמה כבר יעשה שם...

הסיפור כולו נגע ללבו של בן שיחו, ביחוד לאחר שכבר התמלא רחמים עליו בגין ההשפלה הגדולה בעניין הנעל. הוא הרזה קלות ושאל לפתע: "הגד נא, בכמה מסתכמות הוצאות החתונה הגדולה, שאתה כל כך טורח עבורה?" ערך האיש חשבון מהיר, וענה: "בסביבות שישים אלף דולר טבין וטקילין!"

הגיב הלה: "זה הכל?! הנה בא אוכיח לך, שגם זה לא מבעיות החיים כלל!". על אתר הוציא מחיקו פנקס צ'קים ורשם לו צ'ק על סך שישים אלף דולר!!! התברר שהיה זה יהודי עשיר גדול מאוד, מעשירי אוסטרליה, ששישים אלף דולר אינו סכום גדול עבורו.

הוא תחב את הצ'ק בידו ואמר: "הנה בזה יגיע הקץ לתלאותיך ולסבלך פה... עבר עליך די! כשנגיע לאוסטרליה כבר לא תצטרך לחזר על הפתחים בנעל אחת, פשוט תעלה מיד למטוס הביתה..." "למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם!"

[מתוך 'טיב המעשיות' - חומש דברים]

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מסופר על הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל ר"מ דישיבת טשעבין שראה פעם תלמיד אחד נוגע במנעליו תוך כדי לימודו, אמר לו כך: כשהייתי בחור נגעת במנעלי באמצע הלימוד, ומורי ורבי אמר לי - קום טול את ידיך, וכשתגדל ותהיה לרב, תאמר אף אתה לתלמידיך כאשר תראה אותם נוגעים במנעליהם באמצע הלימוד, שיקומו ויטלו את ידיהם

הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א על הדרך הנכונה לתוכחה

"וּמְלִתֶּם אֶת עֶרְלַת לְבַבְכֶם" (דברים י', ט"ז)

סוגיית התוכחה היא סוגיא רגישה מאוד וצריך הרבה סייעטא דשמיא והרבה התבוננות כדי להוכיח נכונה, כי הרבה כוחות יש שנלחמים בכך ואינם נותנים לתוכחה שתגיע לידי מעשה ולהאיר את המקומות החשוכים. אכן כן, טבעה של התוכחה הוא לחדור אל החסרונות ואל המקומות החשוכים שבאדם ולהאיר שם, ולכן הסטרא אחרא עושה הכל כדי למנוע זאת.

הביטו וראו מה שכתב בשו"ת כתב סופר (או"ח סי' נו): "באמת מצות תוכחה קשה היא מאוד לקיימה כתיקונה יותר מכל המצוות, כי צריך לשקול במאזני שכלו אם יוכיח או יפה השתיקה [משום] מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין. ונראה לי שעל זה הזהירה התורה הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא שתהיה זהיר שלא תשא ותרבה עליו חטא שוגג להיותו מזיד ע"י התוכחה, וגם אם מזיד הוא ולא יקבל התוכחה, תגדל עונו ויתרבה עונשו מאילו לא הוכיחו ולא התרה בו כו' גם צריך המוכיח להיות נזהר שלא לבייש בתוכחתו כו' ולהשמר מכל זה צריך התבוננות ומתינות וחנינות דעת מהחונן דעת".

וייעשו כולם אגודה אחת

ב'דברי יואל' (ליום הכיפורים) מובא בשם ה'ישמח משה' זיע"א שנשא את משלו באנשים שהפליגו בספינה קטנה, וכשהיו באמצע הים, בתוך הגלים הסוערים, איבדו את דרכם ולא ידעו לשית עצה בנפשם. פתאום נשאו את עיניהם וראו סירה אחת קטנה באה למולם. שמחו שמחה גדולה. כשנפגשה הספינה עם הסירה, שאלו אנשי הספינה את האיש המשיט את הסירה האדם ידוע לו לאן עליהם לנסוע כדי להתקרב אל החוף. השיב להם: "איני רוצה לצערכם. אף אני אינני יודע. אך דבר אחד אני יכול להגיד לכם בוודאות גמורה, שעם ספינה קטנה כמו שיש לכם, לא תגיעו לשום מקום. שמעו נא לעצתי. הן רבים אתם, בנו לכם ספינה גדולה וכך תוכלו לצאת מן המים, ובשכר העצה שיעצתי לכם, העלו אותי ג"כ על ספינתכם.

אמר ה'ישמח משה' בענוותנותו: וכי הולך אני להוכיח אתכם?! הרי אני טועה כמותכם, מלא אני עוונות ופשעים מכף רגל ועד ראש, אך

אני בא לייעץ לכם עצה טובה. התאחדו וצעקו אל ה' שאתם רוצים לחזור בתשובה, ובקשו ממנו מחילה סליחה וכפרה, והקב"ה בוודאי ישמע לכם כי גדולה תשובת הרבים. אך דבר אחד אני מבקש מכם בשביל עצה זו שנתתי לכם, שתקחו אותי אתכם, שאהיה חלק מכם וביחד נחפש את הדרך לחזור בתשובה שלמה.

אכן אין הדבר קל לומר תוכחה. וכבר דיברו על כך חז"ל (ב"ב טו, ב) שכיון שיבוא השופט להוכיח, מיד יקומו כנגדו ויאמרו: "טול קורה מבין עיניך", כי באמת יהיה קשה למצוא מי שאין עבירות בידו ויכול להוכיח. ומה העצה? העצה היא כדברי ה'ישמח משה' שמצטרפים עם הציבור ויחד מחפשים לחזור בתשובה, יחד מחפשים להתעלות, יחד מחפשים את הדרך הנכונה.

אכן יש כמה דברים שחזקים מכל היצרים (כגון הביטול לה'), ואחד מהם הוא להיות באגודה אחת עם ציבור יראים ולחפש יחד דרכי תשובה. אין ליצר הרע כח על דבר כזה. זוהי הסיבה שאמרה תורה הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא, כי אם תדבר עם האדם באופן כזה, הגם שלא תצליח להוכיח באופן המושלם ביותר עצם זה שגילית לו את אהבתך, יש בו כדי להשפיע עליו לשנותו.

שפת הלב מובנת לכל

הנה יש שהאדם רוצה לומר משהו לחבירו, לאו דווקא תוכחה, ואינו מוצא את הדרך הנכונה לאמרו לו, או כמו כן אילם שרוצה לבקש

שירדו לעומק השיתין. וכשמגיעה השעה היעודה, המשגיח עולה על דוכנו ומתחיל לשאת את דבריו. הוא מביא דיבורים נוראים שכתובים במדרש בענין גניבה וגזילה ומה שאמרו הצדיקים על זה, וכן הלאה, וצועק בקול אדיר וחזק על הנבלה שנעשתה בישיבה שכמה בחורים פרצו את דלת המטבח וגרמו נזק לקופת הישיבה. זוהי דרך אחת. אבל כשהולכים בדרך זו, בדרך כלל מה שהבחורים יזכרו, יהיה הפרצה במטבח וסילוק האשמים בדבר מן הישיבה. יש דרך אחרת. הדרך האחרת היא שהמשגיח מתבונן: "אם הבחורים עשו מה שעשו, כפי הנראה היו רעבים וכפי הנראה השתובבו קצת". לאחר יום או יומיים הוא נושא את דבריו בשעה הקבועה לשיחת המשגיח, ומדבר אז על גודל שכרו של מי שמתאפק ואינו הולך אחר שרירות לבו, כשהוא מתבל את דבריו באמרות וסיפורים. הוא מספר על מי שהיה לו קשה מאוד והורה לעצמו היתר, ובסוף החליט שהוא מתאפק, ומתאר את שכרו בזה ובבא. אין לתאר ואין לשער את גודל המעלה והתועלת של דרשה בסגנון זה.

כעת שמעתי מעשה באברך אחד

קחו לכם דוגמא במי שבייש את חבריו. יכולים לקחת אותו הצדה ולצעוק עליו: "ביישת את פלוני? דע לך שלעולם לא תצא מהגיהנם". אך אפשר לבחור לדבר אתו באופן אחר, לדבר אתו על גודל שכרו של מי שמציל את חבריו מן הבושה.

כעת שמעתי מעשה באברך אחד שהלך להבחן אצל הגאון רבי יוחנן וואזנער שליט"א. הגר"י בחן אותו וראה שהוא שולט בד' חלקי השולחן ערוך ופניו מאירות מזיו החכמה. שאל את אבי האברך אם מאז ומתמיד הצליח בנו בלימודו, כי הוא מרגיש עליו שמשהו מתחבא כאן. השיב אביו שלא תמיד הוא הצליח, ממש לא, והגר"י ביקש ממנו שיספר לו מתי זה התחיל.

פתח האב וסיפר: היה זה כשבני למד בישיבה. יום אחד בשני או חמישי כיבדוהו בהגבהת הספר תורה. הוא ניגש, ולתדהמת כולם, עשה הגבהה הפוכה כמו שעושים בשמחת תורה וכל הבחורים נהנו שסוף סוף יש מישהו שעושה איזה דבר מעורר ענין. אחרי התפילה קרא לו המשגיח ושאל אותו: "אמור נא! הכל כשורה אתך?". השיב לו בני: "רצונך באמת לדעת מה המעשה? - הבחור שעלה אחרון לתורה, הוא בחור מגמגם, וכשהוצרך לעשות את הברכה השניה, גמגם נוראות ולקח לו זמן רב עד שהצליח לגמור אותה, ובכל אותה עת הבחורים החליפו מבטים והתלחשו ביניהם. ואז בדיוק כיבדני הגבאי בהגבהת הספר. הייתי אז נסער בראותי איך אותו בחור עומד בוש ונכלם, והתחלתי לחשוב מה אני יכול לעשות כדי להסיח את דעת הבחורים ולהסיטה לנושא אחר. בהחלטה של שניה החלטתי שאני עושה הגבהה הפוכה. כך עשיתי, וברוך ה', הרעיון עבד נפלא מאוד. אמר האב לגר"י וואזנער: "מאותו יום התחיל בני לגדול ולפרוח ולהצליח בתורה והנה הוא הגיע לאן שהגיע".

סיפור כזה מאיר! אכן כן, הסיפורים האלה משפיעים וגורמים לעשות שינויים.

(קטעים נבחרים מתוך שיעורי מכון 'הביניני' שיעור כט תמוז תשפ"ג)

את הכל, אף מה שהוא יכול להכיל, כי הוא אומר בלבנו: "פלוני אינו מדבר לעניין". והרי זה כאילו הוכיח את הלץ. אכן בדברי ה'חזוזה' מלובלין גלום יסוד נפלא. היסוד הוא שבעצם היה אפשר להוכיח גם את הלץ, זאת אם היו מתחילים אתו בתוכחה קטנה ביותר, כי כליו זעירים וכמעט שאינם קיימים, ומשם היו ממשיכים לבנותו, אם כי יתכן מאוד שלרוב קטנות כליו, היה לוקח כמה שנים עד שהיו רואים עליו שינוי. אך היות שמדברים אתו כפי שמדברים עם האיש החכם, לכן זה מעורר בו שנאה, כי אין לו את הכלים לכך. ומאחר שלכל אחד יש קצת מהלץ אצלו, לכן כל פעם שאומרים לו דבר שהוא מדי הרבה בשבילו, מתעוררת בו קצת שנאה אל המוכיח.

זוהי באמת אחת מהסיבות מדוע קשה לבנים לקבל תוכחה מהוריהם, כי ההורים הם קודם כל מדור אחד קודם (ולפעמים משתי דורות קודם) וקשה להם לרדת למדרגת בנם ולומר לו מה שהוא צריך לשמוע לפי מדרגתו. הם מרימים עליו את קולם: "מה עשית? נורא ואיום מה שעשית". הנה בתוכחה כזו יש כמה וכמה בעיות. היא תוכחה שנעשית תיכף לעשיית העוולה, היא תוכחה שנעשית מתוך כעס, היא תוכחה שנעשית בלי אהבה, ובנוסף לכך אינה לפי כליו, וכולם מרגישים זאת, הן הוא הן ההורים. לכן הוא שומע פעמים הרבה רק מאחרים או רק כשמדברים על הנושא בעקיפין.

אין אדם פטור מן התוכחה

כלל הדבר הוא שהקושי הנראה לעין בקיום התוכחה אינו פטור. אדרבה, זה מורה על הגדלות של התוכחה. זה מורה איזה דבר גדול היא ומדוע היצר הרע מנסה בכל כוחו למונעה. ומה יעשה האדם? להיפטר אינו מהלך. יטען האדם: "לי אסור להוכיח". נכון, אבל אתה יכול לקיים את עצותיהם של הצדיקים. אתה יכול להשתמש בעצת ה'שמח משה'. כשיש ציבור של יהודים שמחפשים להשתפר ואוהבים זה את זה ועובדים ביחד לתקן מה שצריך לתקן, זהו כח עצום לעורר את הלבבות לחזור בתשובה. כמו כן אתה יכול להשתמש בעצת ה'כתב סופר' להתבונן ולבקש בחונן הדעת שיצליח לומר את הדיבור הנכון שיהיה לו השפעה. וכן העצה שלא לדבר כלום בשעת מעשה.

יש שהאדם חושב שאם לא יגיב תיכף ומיד, אנשים יחשבו שלא אכפת לו, ומי יודע, אולי הוא עצמו יתפס בזה. אך מה לעשות, שבשעת מעשה זה לא חודר. אם נתבונן בזה קצת, כשמדברים שלא בשעת מעשה ומביאים משל אחר ומדברים באופן שאינו מכוון למעשה זה ולאדם זה, אזי יכולים לשמוע את הדבר כמו שהוא...

כשהמשגיח בישיבה רוצה לשאת

דרשה בפני הבחורים

כשהמשגיח בישיבה רוצה לשאת דרשה בפני הבחורים, יש לו שתי דרכים לעשותו. הדרך האחת היא להודיע שבשעה אחת עשרה לפני הצהריים, באמצע הסדר הראשון, יתאספו כל הבחורים והמשגיח ידבר כנגד זה שפרצו את דלת המטבח. אבל בחור אחד בל ייעדר. כולם חייבים להיות בזמן, לשבת ולהקשיב אל הדיבורים כדרבנות

כך מנצחים את הבין הזמנים...

אם שאלתם

את עצמכם איך מצליחים לנצח את ימי הבין הזמנים, עם ההרגשה המיוחדת של מנוחת הגוף והנפש וללא ירידה ברוחניות

קבלו עצה מבעלי נסיון.

שאלו כל נבחני ב'דרשו' האם הצלחת לעמוד בלימודים והמבחנים גם בתקופת בין הזמנים? רובם המוחץ יענו לכם, נלחמתי וב"ה הצלחתי, ואני לא מפסיק להודות להקב"ה שהצלחתי בכך, כי הרגשתי שההתעקשות ללימוד במסגרת המבחנים, השאירה אותי מחובר ללימוד ולרוחניות גם בימי "הרפיון".

אם תשאלו את אותה שאלה את המיעוט שלא הצליחו ללמוד כסדר, ודילגו על המבחנים... אל תמתינו לתשובה. תסתכלו רק על הכאב בעיניהם...

אז בבין הזמנים הזה, אנחנו מנצחים ממשיכים ללמוד כסדר הלימוד והמבחנים של 'דרשו', ומגיעים לחודש 'אלול' עם כל הכוחות.

בגיל אחת-עשרה, כשעליתי לארץ לבדי, בלי הוריי, הלכתי לקטיף כותנה במושב 'יכני' שליד שדרות. זכורני שאנשי המושב, עולים חדשים מתימן, היו באים לשדה מעוטפים בטליתות, ותוך כדי קטיף הכותנה היו מתפללים בלימוד. תיכף ומיד לאחר שסיימו את הקטיף, היו שבים לעסוק בתורה - משניות, גמרא, רמב"ם...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על מידת הענווה

"וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן" (דברים ז', י"ב)

כתב ה'אור החיים' הקדוש: "ורמזו בתיבת 'עקב' מידת התורה, שיהיה אדם הולך עקב לצד גודל בענווה ושפלות, ואז ישכיל לשמוע בלימודים, והוא אמרו 'תשמעו' גם בכינוי לנשמעים, לומר שבאמצעות שאדם משים עצמו כעקבים, יתגלו לו ויבין סתרי תורה". כשעוסק בתורה, אל ילמד בזיחות ויגמע דפי גמרא במהירות ובחופזה. התורה נלמדת במתינות ובענוות חן, עקב בצד אגודל; עוד שורה ועוד שורה, עוד משנה ועוד משנה, עד שזוכה לסיים מסכת ועוד מסכת. מי שיחטוף דפי גמרא כלאחר יד, ביהירות ובגבהות לב, מתוך יומרנות להיחשב 'מרא דכולא תלמודא', לא זו בלבד שלא יזכה להיות תלמיד חכם גדול, אלא יישאר עם הארץ.

הקטיף, היו שבים לעסוק בתורה - משניות, גמרא, רמב"ם. כך זוכים לתורה, על ידי עמל התורה בענווה ובשפלות רוח, עקב בצד אגודל. וכשאדם זוכה לכך, לא זו בלבד שאינו מזיח דעתו, אלא אדרבה, ענוותנותו גדלה ומתעצמת - "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה... ומלבשתו ענווה".

התורה "מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים", ומלבד מה שלמד ויגע - "מגלים לו רזי תורה" (אבות שם, א), הוא זוכה לנ' שערי בינה - "תשמעו".

זהו שכרו של הלומד תורה מתוך ענווה. שפלות הרוח ונמיכות הנפש רוממו והגביהו אותו גבוה מעל גבוה, אל עולמות תמימים וטמירים של סתרי תורה.

כדי להגיע ליעד יש להרכין ראש

על מנת להצליח בלימוד התורה ובכל עניין רוחני, צריך אדם להיות מהלך עקב בצד אגודל - בענווה ובשפלות. מי שאינו יודע להרכין ראש ולהתכופף, לא יצליח להתקדם בעבודת ה', וגם בענייני העולם יקשה עליו להגיע למטרותיו.

האדמו"ר רבי אהרן מבעלז' זצ"ל, המשיל זאת לאדם החפץ לנסוע ברכב ממקום למקום.

פעם, כאשר נכנס לרכב שאמור היה לקחתו ליעד מסוים, אמר למלוויו: "ראו נא, כדי להיכנס לרכב ולהגיע למחוז חפצנו, צריכים

אתה רוצה להיות כאחד מגדולי ישראל? קצת ענווה! זה לא בא ביום אחד. גם הם לא נהיו כך ביום אחד. עשרות שנים הם עמלו ויגעו בתורה במסירות נפש, לא נתנו שינה לעיניהם ולעפעפיהם תנומה, הקריבו חלבם ודמם על התורה, עד שהתעלו במעלותיה ונעשו שליטים על התורה כמלך בגדוד.

אי אפשר לזכות לתורה בלי ששקועים ועמלים בה ולומדים במסירות נפש ובהתמדה - "קור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבתו" (בראשית ה, כב).

היו יהודים שגם כשעמלו לפרנסתם, ראשם היה שקוע בלימוד, כל רגע פנוי היה מנוצל ללימוד. "יגיע כפיך כי תאכל" (תהלים קכח, ב), הכפיים עסוקות במלאכה, אבל הראש שקוע בתורה.

מסופר על הרב שמואל קורקוס זצ"ל ממרקש, שהתפרנס מחנותו הקטנה. בשעות היום היה יושב בחנותו, וכשהיה תלמיד חכם נקלע לחנות, תכף ומיד היה רבי שמואל עוזב את הלקוחות, ומתחיל לדבר איתו בלהט בדברי תורה. מרוב להיטותו הוא שקע עמו בסוגיות עמוקות במרחבי הש"ס, ושכח שהוא נמצא בחנותו, ועליו לשרת את לקוחותיו...

בגיל אחת-עשרה, כשעליתי לארץ לבדי, בלי הוריי, הלכתי לקטיף כותנה במושב 'יכני' שליד שדרות. זכורני שאנשי המושב, עולים חדשים מתימן, היו באים לשדה מעוטפים בטליתות, ותוך כדי קטיף הכותנה היו מתפללים בלימוד. תכף ומיד לאחר שסיימו את

היינו להרכין את ראשנו. מי שאינו מוכן להתכופף מעט - שיישאר בחוץ, על המדרכה. אי אפשר להיכנס לרכב בזקיפות קומה". "וכך הוא הדבר בכל ענין וענין: רוצה אתה לנסוע? להתקדם? לכבוש יעדים? - למד להרכין את ראשך! רק כך מתקדמים!". עם ענווה - יכול אדם להעפיל לדרגות עליונות, אך הגאה - לא יצליח לעלות ולהתרומם.

במקום גדלותם אתה מוצא ענוותנותם

ה'חתם סופר' זצ"ל מפרשבורג, היה מענקי הרוח שבכל הדורות. גאון עולם, איש אשר רוח בו, שעמד כחומה בצורה על משמר היהדות בדורו, מפני הרוחות הרעות שאיימו על כרם בית ישראל. בצעירותו נפטרה עליו אשתו, והוא נותר אלמן בלא בנים. למרות אלמנותו, רבים רצו לקחתו לחתן לבתם, ביודעם כי שידוך כזה יפאד את משפחתם. הגיעו אליו הצעות שידוכין נכבדות מכל אירופה. יהודים עשירים ומוקירי תורה, הציעו לו תמורת השידוך סכומי כסף עצומים, שהיו מאפשרים לו לשבת כל ימיו על התורה ועל העבודה במנוחת הנפש, בלי עול של פרנסה.

באותם ימים נפטר חתנו של גאון הדור רבי עקיבא איגר זצ"ל, ובתו נשארה אלמנה. רבי עקיבא איגר לא ידע שה'חתם סופר' עצמו התאלמן, ולתומו שיגר אליו איגרת, ובה התעניין שמא יש בקהילתו מישהו שיאות להשתדך עמו, ולשאת את בתו האלמנה, שהיא כלילת המעלות... ה'חתם סופר' בענוותנותו לא העלה במחשבתו כי הוא עצמו ראוי להיות לו לחתן, והעביר את הבקשה לראש הקהל, שמא הוא מכיר מי שמתאים לכך.

אחיו של רבי עקיבא איגר התגורר באזור, ובמחוץ עלה הרעיון לשדך את בתו של רבי עקיבא איגר ל'חתם סופר'. הוא מיהר לכתוב איגרת לאחיו, רבי עקיבא איגר, ובה העלה את רעיונו.

כששמע רבי עקיבא איגר שה'חתם סופר' עצמו התאלמן ומחפש שידוך, הוא נלהב מהרעיון. שיגר מכתב שני ל'חתם סופר' ובו כתב: "כפי שכתבתי לך במכתבי הראשון, בתי התאלמנה, ואני מחפש עבורה חתן בן תורה. כל ימי אודה להשי"ת אם יטה לי חסד, ותואיל בטובך להיות חתן לבתי. דע לך כי בתי היא אשה יראת שמים, והיא ראויה לחתן מופלג. אולם לא אסתיר את החיסרון שיש באביה. אמרו חז"ל (פסחים מט ע"ב): 'לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, וישיא בת תלמיד חכם'. לצערי, היא לא זכתה להיות 'בת תלמיד חכם'. אך מלבד חסרון זה, היא כלילת המעלות..."

רבי עקיבא איגר, גאון הדורות, כותב כי בתו לא זכתה להיות 'בת תלמיד חכם'... בענוותנותו, את המעלה הכי גדולה שלה הוא החשיב לחיסרון.

כאשר נכנס האדמו"ר רבי אהרן מבעלז זצ"ל לרכב, אמר למלוויו: "ראו נא, כדי להיכנס לרכב ולהגיע למחוז הפצנו, צריכים היינו להרכין את ראשנו. מי שאינו מוכן להתכופף מעט - שיישאר בחוץ, על המדרכה. אי אפשר להיכנס לרכב בזקיפות קומה"

אך בכך לא הסתיים העניין. כשקיבל ה'חתם סופר' את האיגרת, אורו עיניו. להיות חתנו של רבי עקיבא איגר - הלא אין לך זכות גדולה מזו!

מיהר לשגר מכתב תשובה לרבי עקיבא איגר, ובו כתב: "זכות גדולה תחשב לי אם אזכה להשתדך עמכם. אולם לא אכחד ולא אסתיר בפניכם את חששי. הלא הסיפא של מאמר חז"ל: 'לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, וישיא בת תלמיד חכם', הוא: 'וישיא בתו לתלמיד חכם'. ומה אעשה, ולדאבון לבי לא זכיתי לכך... חוששני שמא יש כאן ענין של 'כל המשיא בתו לעם הארץ - כאילו כופתה ומניחה לפני ארי (שם)'"...

אמר השדכן: אם אבי הכלה אומר שביטו אינה 'בת תלמיד חכם', והחתן חושש שאם ילקח כחתן לא יתקיים באבי הכלה - 'וישיא בתו לתלמיד חכם' - אם כך השידוך מתאים...

ואכן השידוך יצא לפועל - שני גאוני הדור השתדכו ביניהם, בזכות מידת ענוותנותם.

ה'חתם סופר' זכה להיבנות מבתו של רבי עקיבא איגר, ויחד הקימו שבט של סופרים בישראל - דורות של גדולי תורה ומנהיגי קהילות בישראל, מאות רבנים מפורסמים ששמו נודע לשם ולתהילה בכל תפוצות ישראל - כולם צאצאי ה'חתם סופר' וחותנו רבי עקיבא איגר.

(מתוך 'משכני אחריו')

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

בסימפוזיון מעלים אנשים מהקהל שמוכנים לספר על השינוי שהם עושים, הגברת המרדנית שוב הרסה במחי יד את כל מה שהושקע!... ישב על הבמה הגאון רבי אריה שכטר זצ"ל וכזקן וותיק לא התבלבל במיוחד ממה שאמרה

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם חיזוק מיוחד לדור עקבתא דמשיחא והכח העצום הנתון בידיו של כל אחד ואחד מבני דורנו

"וְהָיָה עֲקֵב תְּשֻׁמְעוֹן" (דברים ז', י"ב)

ישנה שאלה שאנשים רבים שואלים את עצמם בדורנו השפל. אנחנו רואים שחז"ל הקדושים אומרים שאם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם ואם הראשונים כבני אדם אנו כחמורים. אנחנו מאמינים בני מאמינים שהראשונים אכן היו כמלאכים, ואם ככה, חז"ל הקדושים היו לעומתם כבני אדם, ואם חז"ל כבני אדם, הרי אנחנו כחמורים מדורי דורות... כבר נשתכח מאיתנו מה הוא צלם אנוש בכלל. ירידת הדורות הולכת וצוברת תאוצה כמו כדור שלג שככל שהוא גדול יותר, כך קצב הגדילה שלו נהיה הרבה יותר מהיר.

וכאן הבן שואל: מה יהא עלינו? אנחנו נמצאים בתחתית של התחתית. המוחות חלשים כל כך, הכח שלנו להיאבק ביצר הרע תשוש וחלוש. אם נתאמץ מאוד ללמוד יומם ולילה ולעשות את רצון ה', הסיכוי שלנו להצלחה בכך נמוך מאוד, האם אנחנו יכולים להיות כאלו עובדי ה' כמו שהיו בדורות קודמים? הרי גם אם נתאמץ מאוד מאוד להעפיל לפסגות רוחניות עילאיות, אנחנו נישאר בתחתית של התחתית, חמורים. אפילו לא נגיע לדרגה של להיות 'כבני אדם', וגם לא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר.

ואם כן מה התועלת והתכלית בעובדתנו, למה אנחנו מתאמצים כל כך, אולי עדיף חלילה וחלילה להרים ידיים ולהתייאש מראש במקום להילחם במלחמה אבודה? הרבי בעל ה'אוהב ישראל' מאפסא זיע"א, מבאר את הפסוק הראשון בפרשתנו במהלך ארוך ומיוחד, הוא מחדש פירוש נפלא בדרישה "עקב תשמעונו".

מתוך דבריו עולה ששנות העולם הן קומה שלמה, קומת אדם הראשון, כל הנשמות הן נשמות שנלקחו מאדם הראשון וכולנו נכללים בו כי הוא האב הקדמון והראשון לכולנו. אבל לא כל הנשמות הן אותו הדבר, יש נשמות שהן מהראש, מהלב, ויש נשמות שהן כביכול מהידיים והרגליים.

ויש את הנשמות הכי הכי נמוכות, אלו שנמצאו בעקבים, אלו הנשמות של דור עקבתא דמשיחא, מלשון עקב. ועל זה אומר הפסוק 'והיה עקב תשמעונו', אם הנשמות האלו, הנמוכות כל כך,

מהעקבים ישמעו את מצוות ה', התמורה תהיה 'ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד'.

יתירה מזאת, מרן החידושי הר"ם מגור אומר דבר פלא: "והיה עקב תשמעונו", הוא אומר ש"וה' זה הרי כידוע לשון שמחה כמו שאומרים חז"ל, וממילא יש כאן שמחה גדולה שאנחנו בדור של עקבא דמשיחא, עם נשמות קטנות ונמוכות, אנשים שפלים בלי טיפת התרוכמות רוחנית כמו שהיה בדורות הקודמים, ובכל זאת, זאת סיבה לשמחה.

למה באמת? אומר ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר זצ"ל, שהוא שמע מאביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זיע"א, שאמר לו שרבי חיים ויטאל שאל את מורו ורבו האר"י הקדוש, איך אנחנו יכולים לתקן את העבירות והעוונות החמורים שבידינו? הרי המשנה אומרת שפרתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאה בשבת ברצועה שבין קרניה, שלא ברצון חכמים, ומוסיפים חז"ל ומסבירים שזאת לא היתה הפרה שלו אלא של שכנתו, ולמה נקראה על שמו, מפני שהוא לא מיחה בה.

ומספרים חז"ל שהושרו שינוי מפני התעניות. רבי אלעזר בן עזריה צם כל כך הרבה צומות כדי לכפר את העוון הזה שהוא לא מיחה בשכנתו שהפרה שלה יצאה ברצועה שבין קרניה, שלשיתו זה בכלל מותר, אבל הוא היה צריך למחות בה ולא מחה, ולכן הוא צם כל כך הרבה צומות עד שהשיניים שלו נהיו שחורות!

בדור שלנו, העקב של העקב, יהודי שמתגבר על הניסיון וזועק אל ה' בתפילה, מחולל רעש גדול ועצום בשמים! כל התגברות, כל פעולה קטנה של קדושה, כל התנזרות מטומאת הרחוב ומזוהמת החטא, מאירים כספיר בשמי מרום

שאינן מקום עבורם. פעמיים הספיקו להנהלה, אף אחד לא רוצה שהגברת תפריע גם בפעם השלישית.

בעלה לקח את זה מאוד קשה, הוא כל כך קיווה שיצליח לגרום לה להתקרב לתורה ומצוות, והנה כל החלום שלו קרס והתנפץ. היא עד כדי כך לעומתית עד שאפילו ב'ערכים' שזה מקום שמיזעזע לאנשים עם שאלות, כבר לא מוכנים לשמוע עליה בכלל...

כשהיא ראתה כמה בעלה מצטער, היא הסכימה, לכבודו, לבוא לסמינר שלישי, והתחייבה בפני ההנהלה שהיא לא פותחת את הפה בהרצאות. היא מבטיחה להקשיב בשקט, דממה. היא לא שואלת שום שאלה בשום פנים ואופן, יהיה מה שיהיה. הסכימה ההנהלה לאפשר לבני הזוג להירשם לסמינר בפעם השלישית והם אכן הגיעו. האשה עמדה בדיבורה. היא ישבה בהרצאות, הקשיבה ברוב קשב, לא התווכחה ולא תקפה, ממש ההיפך הגמור מהפעמים הקודמות. בלילה האחרון בסמינר, ערכים עושה סימפוזיון בו הוא מעלה מהקהל כאלו שמוכנים לספר על השינוי שהם עושים, על העבר ותוכניות העתיד... בסמינר זה העלו כמובן את ניצחון ערכים - הגברת המרדנית שנכנעה לאחר שהרסה להם כל כך הרבה סמינרים.

הגברת עלתה והכריזה שהיא מוכנה לעמוד מול כל המדענים ולהפריך להם כל שאלה באמונה במציאות הבורא, בתורה משמים... אבל... אשה רעה לא משנה את עצמה בסמינר... וכאן היא מוסיפה, הכל אמת, יש אלוקים בשמים יש תורה משמים, אבל אנחנו כאן בעולם לא מתאים לנו לחיות עם זה, לא שייך שנחיה עם זה, גבוה מדי...

שוב הרסה במחי יד את כל עמלם של אנשי ערכים!...

ישב על הבמה הגאון רבי אריה שכטר זצ"ל וכזקן וותיק לא התבלבל במיוחד ממה שאמרה, ביקש שתישאר ליד המיקרופון, ופנה אליה בשאלה: האם טסת פעם לאמריקה?

בודאי! עשר פעמים! במגדלי התאומים ביקרת? [היה זה כשעוד המגדלים היו קיימים]

שאל רבי חיים ויטאל, הרי לנו יש עונות הרבה הרבה יותר כבדים וחמורים מרצועה שבין קרני הפרה של השכנה, גם אם ישחירו השיניים שלנו בתעניות לא נספיק לכפר אפילו על כזה חטא קטן, ומה נעשה עם כל החטאים הגדולים שחטאנו והעווינו ופשענו בשוגג ובמזיד? איך נוכל לתקן את נפשותינו ונשמותינו ולהגיע אל התיקון השלם? זה הרי בלתי אפשרי!!!

השיב לו רבינו האריז"ל ואמר לו שההיפך הוא הנכון, דווקא בגלל שאנחנו כאלו קטנים, בגלל שהנשמות שלנו כל כך נמוכות, היצר שלנו כל כך גדול וחזק לעומתנו, והתגברות הכי קטנה שלנו על היצר שווה יותר מאלפי סיגופים ותעניות שעשו בזמן התנאים.

ומוסיף ה'ישמח ישראל', ואם בדורו של האריז"ל כבר זה היה המצב שכל התגברות קטנה של יהודי היתה כמו אלפי תעניות וסיגופים של התנאים והאמוראים, מה נענה אנן אבתריה? בדור שלנו, כלומר דורו של ה'ישמח ישראל' בוודאי ובוודאי שכל התגברות קטנה שווה הרבה הרבה יותר.

ואנחנו נסיף, הרי מאז ה'ישמח ישראל' ועד עתה עבר על עם ישראל מה שעברו, צרות ותלאות מצאונו, ירדת הדורות הואצה שבעתים, בדור שלנו אין לך יום שאין קללתו הרוחנית גדולה משל חברו, כל כך הרבה המצאות וכלים וטכנולוגיות שעומדים עלינו לכלותינו ברוחניות חלילה וחלילה, ועדיין לא נושענו.

בדור שלנו, העקב של העקב, יהודי שמתגבר על הניסיון וזועק אל ה' בתפילה, מחולל רעש גדול ועצום בשמים! כל התגברות, כל פעולה קטנה של קדושה, כל התנזרות מטומאת הרחוב ומזוהמת החטא, מאירים כספיר בשמי מרום וחשובים עד מאוד בפני הבורא ברוך הוא.

והיה עקב תשמעון, אם תשמעון אל מצוות ה' בזמן של עקבתא דמשיחא, יהיה 'והיה' לשון שמחה, תהיה שמחה גדולה בשמי מרום, וביתר אם יהיה זה בדברים הקלים שאדם דש בעקביו - ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד.

מעשה היה עם בני זוג תל אביביים שהגיעו לסמינר ערכים כדי לשמוע על היהדות ולהתחזק בשמירת המצוות. הוא, הבעל רצה מאוד להתחזק בתורה ובמצוות, אבל אשתו היתה רחוקה מאוד למרבה הצער, ולכן הוא שכנע אותה לבוא איתו לסמינר ערכים בתקווה שזה ישנה את דעתה.

כשהגיעו השניים לסמינר, התקשו המרצים להתמודד עם הגברת. היא היתה מאוד לעומתית, כל הרצאה היתה נתקעת באמצע כי הגברת היתה מתחילה להתווכח ולתקוף, כמה שניסו להסביר לה או לפחות לבקש ממנה שתיתן לדבר, זה לא עזר, היא התפרצה שוב ושוב לדברי המרצים בשאלות ובוויכוחים.

אחרי תקופה הם הגיעו פעם נוספת, ושוב חזרה המנגינה על עצמה. היא תוקפת ומתווכחת ולא מפסיקה לשאול שאלות. אוטמת את האוזניים משמוע ומנסה לסתום גם את הפה של המרצים.

בפעם השלישית שבני הזוג נרשמו, הודיעה להם הנהלת 'ערכים'

מה השאלה?! שבע פעמים!

ובכן, מה תאמרי אם את עומדת במדרכה הסמוכה למגדל ואדם עם רמקול צועק לך מהקומה התשעים ושבע: גברת מוכן לך על השולחן במשרדי חמישים מיליון דולר! מזומן, אם את מצליחה לעלות לכאן תוך שלש דקות, כל הכסף שלך!... ברור אפוא שתסיקי מסקנה תוך שניות שהאדם סתם מהתל בך.

לעלות קומה בריצה לוקח מינימום חמש שניות, אחרי ארבע קומות חייבים חמש עשרה שניות מנוחה, כך שאחרי עשר חמש עשרה קומות עברת את השלש דקות שלך... ברור שאין כוונתו של האדם רצינית, אמת?

הגברת צחקה בזלזול ואמרה: סליחה כבוד הרב מסתבר שמעולם לא היית במגדל התאומים... דוקא כן, ולא פעם אחת, עונה הרב שכטר... אם היית שם, השיבה, צריך אתה לדעת שאף אחד אינו עולה למגדל במדרגות, יש שם את המעליות הטובות והמהירות בעולם, אתה רק לוחץ על הכפתור ותוך דקה וחצי אתה בקומה המאה ושמונה! כך שתוך דקה ועשרים שניות אני מגיעה לקומה תשעים ושבע ונשארה לי דקה וחמישים שניות לנוח!...

בדיוק לכך ציפה הרב שכטר, והוא ענה ואמר לה:

התורה הקדושה מעידה על עצמה: "לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה..." אומר רש"י במקום: "לא בשמים הוא - שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה" הדברים תמוהים וכי כיצד נעלה לשמים? חז"ל כבר קבעו כי המרחק בין כסא הכבוד לארץ הינו עשרות מיליוני שנות הליכה, אדם חי מקסימום מאה עשרים שנה, כיצד אפוא יעלה לשמים לקחתה?

"זאת התשובה לשאלה שאתם שואלים", הרעים הרב בקולו, "לקיים את המצוות זה קשה? לא ולא! יש מעלית. רק שברוחניות זה לא מספיק ללחוץ על כפתור, ה'כפתור' שמפעיל את המעלית הרוחנית הוא ההתגברות על היצר. אתה תשמור שבת אחת כהלכתה, שבת שניה ושלישית, ואז תרגיש שזה נהיה קלי קלות. תתגבר על היצר פעם פעמיים ושלוש, ותראה שאתה מזנק לגבהים, עובדה, המוני אנשים ניסו והצליחו. רק אלו שהיו חלשי אופי ולא ניסו בכלל להתגבר, נשארו למטה, בתחתית.

"והיה עקב תשמעו", ברגע שתתגברו על היצר ותקיימו את המצוות הקלות שאדם דש בעקביו, כבר תגיעו בקלות למצב של "ושמרתם ועשיתם".

ולסיום אספר לכם דבר נפלא ששמעתי מיהודי באשדוד, והסיפור

הזה יש בו מסר של חיזוק עצום אל מול הניסיונות הקשים בדורנו. היהודי הזה סיפר לי שלפני כארבעים שנה הוא נסע פעם באוטובוס מירושלים לבני ברק, והתיישב ליד יהודי מבוגר. אותו יהודי נכנס עמו בשיחה, ובתוך הדברים סיפר לו שהוא זכה ללמוד בראדין, אצל מרנא החפץ חיים זצ"ל.

וכך סיפר לו היהודי: ביום מן הימים הורה לי החפץ חיים לנסוע לבית הורי ולהיפרד מהם כי אני לא אראה אותם עוד שנים רבות. לאחר מכן הוא שלח אותי לוילנא, אמר לי שאפנה לגר"ע גרודזינסקי כדי שיסדר לי סרטיפיקט שאיתו אוכל לעלות לארץ ישראל.

"לפני שנפרד ממני אמר לי החפץ חיים שהוא רוצה לספר לי סיפור: היה פעם יהודי שהיה צריך לצעוד רגלית מעיר אחת לחברתה ביום חורפי. הוא בוסס את רגליו בשלג, והתקדם עוד צעד ועוד צעד, הקור חדר לעצמותיו, אבל אין ברירה, הוא חייב להגיע אל היעד.

"אחרי שעתים הליכה, כשעבר הגיע לחצי הדרך, הוא רואה פתאום כרכרה שמגיע ממולו, והבעלים היהודי פותח את החלון ושואל אותו: 'ר' יהודי, אתה צריך משהו, צריך עזרה, אני נוסע לכיוון הנגדי אבל אם אתה צריך עזרה אני יכול לנסות לעזור לך'."

הוא אמר לאותו יהודי עשיר בתגובה: "אני לא צריך כלום, אבל קר לי מאוד מאוד..." הזמין אותו היהודי להיכנס לעגלה המחוממת והמרווחת, נתן לו שמיכה עבה להתכסות בה והגיש לו כוס תה חם להשיב אליו את נפשו.

"היהודי מתרווח לו בכרכרה שממשיכה לנסוע לכיוון הנגדי. חם ונעים. בעיקרון הוא צריך לרדת ולצעוד הלאה בדרכו, אבל בפועל העגלה מחזירה אותו לאחור, לדרך ממנה הוא בא. על כל רגע נעים וחמים בכרכרה הנוסעת במהירות, הוא ישלם בעוד עשר דקות של צעדה בקרח ובשלג. אם הוא ישב בעגלה רבע שעה, הוא יצטרך לאחר מכן לצעוד את כל הדרך מחדש..."

"הבנת", אמר החפץ חיים לתלמידו, "אתה יוצא לדרך קשה וארוכה, יהיה לך קר מאוד בדרך, הרגליים יכאבו, אתה תהיה עייף ויגע, וכל הזמן יחלפו מולך עגלות מלאות כל טוב שייסעו לכיוון הנגדי. היצר הרע יזמן לך הרבה מאוד ניסיונות, לפעמים אתה רק תרצה להתרווח לרגע אחד בעגלה החמה והנעימה, רק לרגע אחד להיכנע ליצר ולהתמכר להנאה שבפריקת העול רח"ל, אבל קח בחשבון שכל רגע בעגלה של היצר הרע, יעלה לך בעוד ימים ארוכים של עבודה להתקדם בדרך העולה בית ק-ל.

"אם תזכור את המשל הזה, ותיזהר שלא לעלות על העגלות שממול", אמר לו החפץ חיים, אני מבטיח לך שתגיע בשלום אל היעד שאליז אנחנו צועדים".

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

אבי מורי זצ"ל רגיל היה לספר, כי בשנים בהן זכה להתפלל במחיצתו של ה'חזון איש', ראה במו עיניו את הרטט שאחז בו בשעה שהגה את השם יתברך בשפתיו. "החולצה הרועדת שלו הסגירה את הרטט שאחז בגוו", "דומה היה כי רמ"ה איבריו ושס"ה גידיו, שותפים למשימה הנעלה - לכוין בתפילה..."

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

שכן תלמיד חכם שהגיע להכרה נכונה על תפקידו ויעודו בבריאה, בהכרח גם יברך כראוי.

הבה ונתבונן מעט בהליכותיהם של גדולי הדורות, חכמי התורה, כיצד בירכו כל ברכה וברכה בכוונה ובנעימה קדושה:

סיפור נפלא אודות רבן ומאורן של ישראל, מרן ה'חתם סופר' זצ"ל, שמעתי מידידי הגאון רבי משה ידלר שליט"א, מחבר סדרת הספרים הנודעת 'מאור השבת', מחשובי מורי ההוראה בירושלים, ולחיבת הדברים נוסף גם את הרקע לסיפור כפי ששמעתי ממנו:

באחד הימים, מספר הרב ידלר, הגיע אלי אברך ושאלתו בפיו: "אכלתי סעודה כדי שביעה, ומשום עיסוקים שונים שהזדמנו לי בעת הארוחה, קמתי ממקומי ופניתי לסדר את ענייני. כשסיימתי התעורר לי ספק האם ברכתי המזון לפני שקמתי או לא. ב'שולחן ערוך' (אורח חיים סימן קפד סעיף ד) נקבעה ההלכה, כי כאשר אדם אכל כזית בכדי שביעה ואחר כך מסתפק אם בירך ברכת המזון, עליו לברך שנית, משום שברכת המזון חיובה מדאורייתא, וספק דאורייתא לחומרא, וכך רציתי לעשות, וכבר נטלתי שוב מים אחרונים.

אולם משניגשתי לברך שוב, המשיך האברך וסיפר לרב ידלר, הגיח בני הקטן מהחדר הסמוך, ואמר לי בהשתוממות: "אבא! מה אתה עושה? מדוע תברך עוד פעם? הרי כבר ברכת קודם!"... ובגללו התעורר לי ספק חדש, האם אפשר להסתמך על נאמנותו של קטן בחיובי דאורייתא.

הרב ידלר הציג את השאלה בפני גדולי הפוסקים, שצידדו לכאן

הגאון הצדיק רבי דוב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', הביא פעם באחת משיחותיו 'הרגש' נפלא המבטא את מהות המושג 'ברכה': "גם בהמה אוכלת וגם יהודי אוכל, ומה בכל זאת ההבדל ביניהם? התשובה היא: יהודי נפגש עם ה'ריבונו של עולם' לפני שאוכל, הבהמה לא!"...

כאשר יהודי עומד לפני אמירת ברכה, בין אם זה ברכות השחר, ברכות שמונה עשרה, ברכת המזון או ברכות הנהנין, וקודם לכן הוא עוצר לרגע ממרוצת חייו השוטפים, ומתבונן בתוכן תיבות הברכה ובמהותה, הרי שמחדיר הוא להכרתו - כי כעת הוא עומד להיפגש עם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ולהודות לו על כל הטובה שהוא גומל עמו, ומעתה אין ספק כי הוא לא יהיה מסוגל לזרוק את הברכה מפיו כלאחר יד. אדרבה, לבו יתמלא פחד וחרדה מהדר כבוד גאונו, ואז כל הברכה שלו תקבל צורה, מהות ומשמעות אחרת.

לזה התכוין משה רבנו כאשר עמד לפני כלל ישראל, כל אחד בדרגתו ובמעמדו, והכריז הכרזה כוללנית: "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמּוֹךָ פִּי אִם לְיָרְאָה", וחז"ל רמזו ואמרו: 'אל תקרי מ'ה' אלא 'מאה'. משום שהדרך הקלה לכל אחד ואחד מהם להגיע לידי יראת שמים, היא על ידי כוונה ראויה במאה ברכות, וכל אחד מהם עשוי להשיגה בקלות.

כי כאשר אדם מברך מאה ברכות מדי יום בכוונה, בשימת לב והתבוננות, בהכרח תעמוד לנגד עיניו ההכרה כי הוא תלוי ביד השם יתברך בכל צעד ושעל. ואילולי הוא יתברך מעשיו ופעולותיו - "המחזיר נשמות לפגרים מתים", "הפוקח עורים", "הנותן לעיף כח", "חונן הדעת", "בורא מיני מזונות" וכך בכל פרט ופרט, אין לו משל עצמו כלום, וחוזר ומשנן זאת לעצמו לפחות מאה פעמים ביום, זה חודר להכרה, ויגיע לדרגה ביראת שמים, עד שתיהפך אצלו למילתא זוטרתא.

כיצד הגיב ה'חתם סופר' לגבאי שאכל את העוגה?

חז"ל מלמדים אותנו במסכת ברכות (נ, א), כי הצורה בה ניתן להבחין על אדם אם תלמיד חכם הוא אם לאו, אינה על ידי בחינת שיעור קומתו בתורה, רמת עינו המקיפה בהוויות דאביי ורבא או פלפולו המעמיק בחכמה. אלא דוקא איך הוא מברך את קונו! כאמרו: "מברכותיו של אדם ניכר אם תלמיד חכם הוא אם לאו".

כשאדם מברך בצורה ראויה ורצינית, ניכר בו שהוא תלמיד חכם,

הבחור שהתעקש להיות אצל ה'חזון איש' בבדיקת חמץ

על מרן ה'חזון איש' זצ"ל מעידים, כי כל ימיו לא הוציא מפיו שום ברכה ותפילה ללא כוונה, כשליבו בל עימו, או כשאין דעתו מיושבת עליו. כל ברכה נאמרה אצלו עם מלוא הריכוז ועם כל החושים.

אבי מורי זצ"ל רגיל היה לספר, כי בשנים בהן זכה להתפלל במחיצתו של ה'חזון איש', ראה במו עיניו את הרטט שאחז בו בשעה שהגה את השם יתברך בשפתיו. "החולצה הרועדת שלו הסגירה את הרטט שאחז בגוו", תיאר אבא לימים, "דומה היה כי רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, שותפים למשימה הנעלה - לכון בתפילה"...

כך גם העיד הגאון רבי **חיים מאיר שטיינברג שליט"א**, שבילדותו היה מתלווה אל אביו, הגאון רבי **שרגא פייבל זצ"ל**, להתפלל במעונו של ה'חזון איש', וכאשר היה ה'חזון איש' עולה לתורה ומברך את ברכות התורה, פניו התמלאו בחרדה, וורידים מצחו בלטו מרוב מאמץ ויגיעה בכוונת הברכות. זאת גם בתקופות בהן היה חולה מאוד, חלש ותשוש.

סיפור נפלא נוסף שמעתי פעם מהגאון הצדיק רבי **שלמה חיים גנויער שליט"א**, מנהל רוחני דישיבת 'מאור התלמוד' ברחובות, כי סיפר לו יהודי חסידי בירושלים, ששמע בעצמו מבעל המעשה הגאון הקדוש רבי **יהוד'ה מדז'יקוב זצ"ל**, שהיה גאון גדול, צדיק ועובד ה' נפלא, שברח מגיטו אדמורו"ת ומכל נימוסי הכבוד:

בתור בחור התאמץ רבי יהוד'ה להתקרב ל'חזון איש'. מידי פעם הוא היה נוסע אליו במיוחד לבני ברק, על מנת להסתופף בצילו וללמוד מדרכיו.

בשנה אחת הוא הגיע למעונו של ה'חזון איש' בליל בדיקת חמץ ואמר: "רבי! אני רוצה לראות את בדיקת החמץ שלכם"..." אך ה'חזון איש' סירב, למרות שהיו אנשים אחרים שכן סייעו לו בשעת הבדיקה. שמא חשש שהוא יעשה עסק גדול מדאי ממנו. אך רבי יהוד'ה התעקש להתעכב בבית, והפציר ב'חזון איש' בתחנונים: "אבקש רשות להיות כאן, בחדרו של הרבי, רק בשעה שיברך את ברכת הבדיקה, אחר כך אעזוב מיד"..." לזה ה'חזון איש' כבר לא סירב. הוא סיפר מאוחר יותר, כי בשעה שה'חזון איש' בירך את הברכה של בדיקת חמץ, הוא נרעד כולו. עיניו התגלגלו למעלה עד שראו רק את הלובן של העינים, במשך דקה ארוכה... ויהי המקום לחרדת אלוקים!

אך אין זה פלא כיצד הגיע ה'חזון איש' לדרגות גבוהות אלו; לאור הדברים שהוא כותב באגרותיו כיצד אמורה להיראות התפילה: "לצייר כמו חי - איך הקדוש ברוך הוא שומע את שיח שפתותינו ומאזין הגיון הלב" (קובץ אגרות א, כג). כשמציירים בתפילה את הקדוש ברוך הוא כמו חי, ודאי נרעדים ונפתחים!

ונספר עוד מעשה ששמענו על מרן הגרי"ז **סולוביצ'יק מבריסק זצ"ל**:

היה זה באחד מלילות חנוכה, בעת שהגיע האדמו"ר **בעל הבית אברהם מסלונים זצ"ל** לביקור נימוסין בבית הרב מבריסק. הם ישבו ושוחחו יחד באהבה ואחזה בעינים העומדים ברומו של עולם. עד

ולכאן; מרן הגאון רבי **יוסף שלום אלישיב זצ"ל** הורה, כי היות וספק דאורייתא לחומרא, וגם אי אפשר להסתמך על קטן, יש להחמיר ולברך שוב. אך מרן הגאון רבי **שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל** טען, כי אינו חייב לברך שנית, מאחר ודברי הקטן שאביו בירך - אינם בגדר עדות שזקוקים אנו בה לנאמנותו, אלא הם רק גילוי מילתא בעלמא שבירך, ובגילוי מילתא אפשר להסתמך גם על קטן.

דומה הדבר, לאדם שרגיל לכסות את הסכין בצלחתו קודם ברכת המזון, כפי שמורה ההלכה (שם, קפ, ה). במידה ואחר כך יתעורר אצלו ספק אם בירך, בודאי יוכל להסתמך על כך שכעת הסכין נמצאת מתחת לצלחת, ולפטור את עצמו מלברך. משום שזה רק גילוי מילתא ולא עדות. כך גם כאשר הילד אומר לאביו שכבר בירך אין זו עדות, כי אם גילוי מילתא בלבד.

לאחר תקופה, הציג הרב ידלר את כל המשא ומתן שהתקיים בין גדולי פוסקי הדור בנידון זה, באוזני גאב"ד ערלוי, הגאון הצדיק רבי **יוחנן סופר זצ"ל**, וגם הוא צידד כדעתו של רבי שלמה זלמן. אולם גם הוסיף מעשה נפלא מעין הסיפור הנזכר ששמע על זקנו הגדול, מרן ה'חתם סופר' זצ"ל. כה היה מעשה:

כידוע, ה'חתם סופר' היה מסוגל להרצות שיעור של ארבע וחמש שעות ברצף, ואשתו הרבנית ע"ה שדאגה לשלומו ולבריאותו, היתה מניחה לפניו על השולחן צלחת עם עוגה קטנה וכוס שתיה. אך בדרך כלל ה'חתם סופר' לא היה טועם מן העוגה, אלא רק באופן שאפסו כוחותיו לגמרי.

פעם אירע שחלש לבו של הגבאי והוא חמד את העוגה. הוא שם לב, כי בכל השבוע האחרון רבו ה'חתם סופר' לא נגע בעוגה, ושיער בדעתו, כי מסתמא גם היום הוא לא יגע בה, ועל כן הרשה לעצמו לאוכלה. אולם לרוע מזלו, בדיוק באותו יום, תוך כדי הרצאת השיעור, אפסו כוחותיו של ה'חתם סופר'. הניח את ידו בצלחת כדי ליטול את העוגה, והבחין כי היא איננה.

הוא פנה לגבאי ושאל: "מה קרה היום? הרבנית לא הביאה עוגה?", והגבאי שהתקשה לעמוד בנסיון שיקר ואמר: "הרבי כבר אכל את העוגה".

לתשובתו המרעישה והחדה של ה'חתם סופר' הוא בוודאי לא ציפה: "אם אכלתי את העוגה או לא - בהחלט יתכן שאני טועה, ומבלי משים לב אכלתיה. אולם ברור אצלי כשמש, שאילו הייתי מברך 'בורא מיני מזונות' הייתי זוכר, ואם אינני זוכר סימן שלא בירכתי"..."

מרעיש! אצל ה'חתם סופר' לא היה יכול להיות ספק אם בירך או לא, כי לא היה אצלו מושג כזה להוציא ברכה מהפה בלי שימת לב. זכורני מבחרותי, כי שמעתי ממורי הגאון הישיש רבי **צבי אייזנשטיין**, ה'בעל תפילה' הנודע של ישיבת פוניבז', בשנים בהן שימש כר"מ בישיבת רוז'ין לצעירים, כי ראה אצל אחד מזקניו מנקה הדעת בירושלים, שהיתה נמשכת ארוחתו באופן קבע כשתיים עשרה דקות; חמש דקות לאכילה ושבע דקות לברכת המזון, והיה נוהג לומר: "אני אוכל כדי לברך"...

אחרים רמזו זאת בפזמון של ליל שבת: 'כל מקדש שביעי', על דרך הצחות: "סועדים בו לברך שלוש פעמים". סועדים כדי שיוכלו לברך...

ואז מבלי משים הנחתי את היד על מושב הכיסא, שם ניצב כפתור הזזה המכוונן את מושב המטוס. ברגע שנלחץ הכפתור, מצא עצמו צונח אל מיטה.. לא מצאתי מילים בפי להביע צערי וכאבי על עוגמת הנפש שנגרמה בעטיי לאדם, ועל העלבון והצער שהיו מנת חלקו באותם רגעים אומללים

רבה של מגדל העמק הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א על נפלאות דרכי ד'

"לְלֶכֶת בְּכָל דְרָכָיו וְלִדְבָקָה בּוֹ" (דברים י"א, כ"ב)

כנפי המטוס העפילו אל על, ואני מוצא את עצמי יושב במחלקה הראשונה. כשלעצמי אני מקפיד שלא לנסוע אלא במחלקת התיירים, אך באותה נסיעה לפני ארבע שנים לארצות הברית הציעו לי הדיילים, כנראה מחוסר מקום במחלקה הרגילה, לעבור למחלקה הראשונה.

עם המראת המטוס תרתי אחר שותפיי לחוויה - האנשים הנוסעים עמי כאן בחרטום המטוס. גיליתי אדם רחב גרם וגדול ממדים היושב על כיסא ובקושי נושם.

ניגשתי אליו ושאלתי לשלומי. לא הכרתיו, אבל "חברים כל ישראל". הוצאתי מתיקי את האלבומים, המספרים את סיפורו של "מגדל אור", ושיתפתי את חברי למסע בסיפור הקמת בנין המוסדות לבנות, שאנו מצויים בשלבי סיום הבנייה. גיליתי את אוזניו כי לאור זאת ולנוכח הקושי שלנו להגיע לסיום הבנייה נאלצתי לצאת לחוץ לארץ.

"אין זה קל", אמרתי לו, "לעזוב את הארץ, הסביבה הטבעית של האדם, ולצאת לתור אחר נגידי עם ונדיבי לב, שייאותו ליטול חלק במעמסה הרובצת על שכמי 24 שעות ביממה".

"איך זה הולך?" שואל האיש בסתמיים. ואני בוחר לענות לו, כי "ברוך ה' וברוך שמו, מה' מצעדי גבר כוננו, ובכל מקום שאני הולך אני רואה את ישועת ה' חופפת עלי. ואין זה מכוחי הדל, ובטוח אני שאין זה אלא מכוחם של הילדים שבורי הלב החוסים בצל מוסדותינו".

ואם נגענו בנדיבות הלב, בחרתי לומר לו את אשר על לבי - כי לא לכל אדם יש זכות לתת צדקה. גם האדם העשיר ביותר צריך להיות בעל זכות כדי לעשות חסד.

"למה כוונתך?" התפלא האיש. וציטטתי לו את דברי הזוהר הקדוש הידועים על הכתוב "ויקחו לי תרומה". רבי שמעון בן יוחאי אומר, כי האדם החפץ להשתדל במצווה יעניק תרומה לה, ועל ידי זה תשרה שכניו. "מאת כל איש אשר ידבנו ליבו" - איש זה, המתגבר על יצרו, שעל ידי זה זוכה לתת תרומה לה'.

הוספתי את דברי הגמרא (סוטה מט): "אמר רבי אלעזר: כל העושה צדקה ומשפט כאילו מילא כל העולם כולו חסד, שנאמר: "אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ". שמא תאמר כל הבא לקפוץ קופץ, תלמוד לומר "מה יקר חסדך, אלוקים". ומפרש רש"י: "שמא

כל הבא לקפוץ ולעשות צדקה וחסד קופץ, ומספיקין וממציאים לו אנשים מהוגנים - לכך תלמוד לומר: "מה יקר" צריך לתת לב ולטרוח ולרדוף אחריה, לפי שאינה מצויה תמיד לזכות בה למהוגנים".

"כאן", הדגשתי בפניו, אנו לומדים מדברי רש"י - שצריך לתת לב ולטרוח ולרדוף אחריה, משמע שאין זה קל, אלא צריך זכות מיוחדת להיקרא תורם ונדיב לדברי קדושה".

האיש שמע והקשיב. נראה היה כי לבו בל עמו. אמרתי לו: "אני ממשיך במסעותי לחו"ל, לזכות אנשים שהם בעלי זכות לעשות חסד עם הילדים החוסים בצל המוסדות, המהווים עבורם משען ומשענה".

האיש נראה כמתעניין, ואז מבלי משים הנחתי את היד על מושב הכיסא, שם ניצב כפתור הזזה המכוונן את מושב המטוס. ברגע שנלחץ הכפתור בטעות הוסט הכיסא והפך למיטה לנגד עיני המשתאות ולתמיחה היושב על הכיסא כבד המשקל, שלפתע מצא עצמו צונח אל מיטה.

הסיטואציה היתה מביכה. בעודו צונח על הכיסא מטה, זינקתי לתופסו. לא מצאתי מילים בפי להביע צערי וכאבי על עוגמת הנפש שנגרמה בעטיי לאדם, ועל העלבון והצער שהיו מנת חלקו באותם רגעים אומללים. באין אומר ודברים ניגשתי אליו והצמדתי נשיקה ללחיו, נשיקה שהביעה חרטה מעומק הלב ורצון עז לכפר על הסיטואציה המביכה מאד.

"יצחק, בני היקר! יש לכם בת אחת נפלאה ברוך ה', אבל זה כבר למעלה מעשר שנים שאתם מצפים לילד. אני מבטיחה לך שבזכות ההתפייסות שלכם תזכו בבן זכר בקרוב!" אמי היא אישה יהודיה טובה ותמימה. אביה עבר את המלחמה, והיה תלמיד של הרב וואזנר זצ"ל. אבל מעולם היא לא מבטיחה הבטחות כאלו, זה לא הסגנון דיבור שלה בכלל. מתוך כך הבנתי עד כמה הדבר בנפשה

סיפור אמיתי מרתק על כוחם של מעשים טובים

מאת: הרב יהושע לייבוזן

"אִשָּׁר עָשָׂה אֶתְךָ אֶת הַגְּדֹלָת וְאֶת הַנְּזָרָת הָאֱלֹהִים" (דברים י', כ"א)

את מה שאתם הולכים לקרוא כאן, אפשר לתת לו כותרת מתומצתת, 'פיוס קשה ורווח ענק'. זהו סיפור אמיתי על גיס שהסתבך כספית ומה שהתפתח בין שני הגיסים כתוצאה מכך.

אפשר לומר שיש לי לב טוב. אם איני יכול לעזור בדרך אחת, אני עוזר באופן אחר. קשה לראות אדם זקוק לעזרה ולא לסייע לו, במיוחד עם האדם הזה הוא הגיס שלי, בעלה של אחותי.

הגיס היקר הזה, שבעוד זמן לא ארוך אגלה שהוא יקר מאוד מאוד ועולה הון תועפות, השקיע כל מיני השקעות וראה הצלחה. לפני חמש שנים הזדמנה לו עסקה רצינית מאד. הבטיחו תשואה גבוהה, אמרו שזו ממש הזדמנות של פעם בחיים. הכל עשה רושם מצוין ממש, והגיס, שכבר טעם טעמה של השקעה מוצלחת, החליט ללכת על זה. הוא לווח כספים מאנשים, וגם ממני הוא ביקש ללוות.

"בשמחה הייתי עוזר לך", אמרתי לו את האמת, "אבל פשוט אין לי. לך תשכנע את הארנק שלי".

הוא מבין את המצב, ושאל, "באמת תעזור לי בשמחה?"
"כן".

"אז יש עוד משהו שאני יכול לעשות, אם אתה מסכים לחתום לי כערב על ההלוואות שאני לוקח".

הסכמתי. זה גיס, איש טוב עם ראש על הכתפיים. הוא לא אדם פזיז. הוא שקול ומחושב, ואם נכנס לעסקה, מסתבר שהוא גם יצא ממנה בטוב. במשך תקופה קצרה היה הגיס דופק בדלתי עם הטופס להלוואה, ואני חתמתי לו בשורה של הערב. ככה הצטרפו להם חתימות להלוואות בסך חמש אלף דולר, עשר אלף דולר, ועוד ועוד, עשרות אלפי דולרים ירוקים ורעננים חלקים ומבטיחים.

הגיס לקח את כל הדולרים, השקיע היכן שהשקיע, אבל הפעם זה לא הצליח. העסקה כשלה, והכסף ירד לטמיון. הגיס פשט רגל, פשט רגליים, עשה 'ויברח', והילד איננו. אין גיס, אין משפחה, אין עם מי לדבר, והעיקר - אין כסף.

מאדם נורמלי מהישוב, איש פשוט שחי את חייו בחסדי השם, הפכתי לאחד מהמבוקשים ביותר בארץ. הלווה נעלם והאחריות נפלה עלי.

הנושים דפקו, טלפנו, בעטו, איימו. הפכתי לבעל חוב עצום, וחיי הפכו ל"כולו מרור".

והמרור היה מר בלי טיפת חרוסת. אני אדם מסודר, ופתאום צריך להתגלגל בגמ"חיים, להשיג מפה ומשם, לתרץ, להתנצל, להתפתל, להתחמק, בלי שיהיה לי טיפת מושג, איך מתכוון הגיס הנכבד להתמודד עם החובות שלו. זה הוא, שהבור השחור נפער לרגליו, לא אני, אך למעשה ההתמודדות הקשה היא שלי. חוץ מכל הקושי, הפריעה לי ההתנהגות של הגיס. הרגשתי איך עם הזמן הכעס שבקרבי הולך וגובר. איך הוא עשה לי את זה? אני מוכן להבין שבן אדם יכול לטעות. בסך הכל גם אני נתתי אמון רב מדיי בעסקה הזאת, וזה שהסכמתי להיות ערב לסכומים גדולים כל כך, זו גם בעיה שלי, אבל איפה האנושיות? מינימום של הכרת טובה, איזו הבעה של התנצלות, איזו השתתפות, משהו שמראה שאכפת לו.

כלום. הוא נעלם ונאלם. התנדף לו מבלי להשמיע מילה אחת, כלום. הדממה האלחוטית הזאת היתה כל כך זועקת, שאני יכול לומר, שמכל ההתמודדות הנוראה שלי, זה היה החלק הקשה ביותר, לראות איך בן אדם מפנה עורף, ומשאיר אחריו אדמה חרוכה.

חמש שנים מאז, בחודש שבט תשע"ט, קיבלנו הזמנה לחתונה של ידידים בחוץ לארץ. ההזמנה הגיעה בדיוק בזמן. חשבנו לעצמנו שיהיה

טוב לעשות הפסקה של שבועיים מחוץ למעגל הנושים והחובות, והתכוננו לנסיעה בשמחה רבה.

עלינו להורי בבני ברק לקחת ברכת פרידה, אלא שאז אמרה לי אמי, "יצחק, אתה יודע שיש לך משפחה בחוץ לארץ, בקרבת מקום לידידים שלך. אחותך גרה שם. לך לבקר אותה. תתפייס עם גיסך, ותחזירו את השלום למשפחה."

"מה???" נדהמתי מהבקשה. "אמא, אני לא יכול! את יודעת מה הוא עשה לי? אני לא מסוגל לראות את הפנים שלו. לא מסוגל. אם לפחות הוא היה זה שעושה את הצעד הראשון. במקום שהוא יבוא, יפול לרגלי ויתחנן שאסלח לו, אלך אני להתפייס אתו? זה לא הגיוני. אמא, תרחמי עלי!"

"אני מרחמת, יצחק, מרחמת מאד, ובגלל זה, בגלל זה אני מבקשת ממך את הבקשה הגדולה הזאת. בוא תשמע סיפור."

אין לי כוח לשמוע סיפורים. אין לי כוח בכלל. אם בגלל הנסיעה הזאת אצטרך לפגוש את הגיס, אולי עדיף שאשאר בבית, אבל משום כיבוד אם אני מקשיב.

"אישה אחת חשוכת בנים הגיעה לרבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל והתחננה שיתן לה ברכה - לזכות בילדים. הרב אמר לה 'הקב"ה לא חייב לך שום דבר!'. האישה כמעט התעלפה. כזאת תשובה שתקבל? היא חשבה שהרב, שהוא כל כך רחמן ומיצר בצרתם של ישראל, ודאי יתפלל עליה ויברך אותה, וככה הוא ענה לה? היא פנתה ללכת, אבל הרב עצר אותה. 'נכון שהקב"ה לא חייב לך, אבל הוא נוהג עמנו במידה כנגד מידה. אם את תעשי משהו שאת לא חייבת, תקבלי על עצמך מצווה ותתאמצי בה לעשותה בשלמות, הקב"ה ינהג עמך מידה כנגד מידה ויתן לך כאשר שאלת מעמו'.

האישה הזאת לקחה על עצמה לשמח חולים בבתי חולים. היא הולכת למחלקות הקשות ביותר ומביאה לילדים מיני מתיקה וכל מיני דברים משמחים, ועושה את זה במסירות נפש ממש. ברוך השם, לא רק ילד אחד נולד לה, אלא כמה ילדים.

יצחק, בני היקר! אני רואה אתכם, ולבי נכמר בקרבי. יש לכם בת אחת נפלאה ברוך ה', אבל זה כבר למעלה מעשר שנים שאתם מצפים לילד.

אני מבטיחה לך שבזכות ההתפייסות שלכם תזכו בבת זכר בקרוב!" אמי היא אישה יהודיה טובה ותמימה, מיוצאי הונגריה. אביה עבר את אימי המלחמה, והיה תלמיד של הרב וואזנר זצ"ל. אבל מעולם היא לא מבטיחה הבטחות כאלו, זה לא הסגנון דיבור שלה בכלל. מתוך כך הבנתי עד כמה הדבר בנפשה, ועד היכן ביקור זה יכול לשמח אותה. הבטחתי לה שבעזרת ה' אקיים את דבריה.

זה היה בסוף שבט. ש'נשמע ונתבשר ב'שורות ט'ובות. ש'יהיה ב'מזל ט'וב.

נפרדנו. יצאנו לשדה התעופה, הגענו לחו"ל, השתתפנו בחתונה, ואחר כך הגיע הזמן לקיים את ההבטחה. לבקר את האחות. נסיעה של שעה הפרידה בין מקום האכסניה לביתו של גיס, ואנחנו עשינו את זה. נסענו, כשבכל שלב אני מתחרט מחדש שהסכמתי לרעיון. הרגשתי שאין לי כוחות נפש למפגש עם הגיס, אבל דבריה של אמי עמדו מול עיני, עם הצער העמוק שלה בראותה את ילדיה מסוכסכים,

"אשה אחת חשוכת בנים הגיעה לרבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל והתחננה שיתן לה ברכה - לזכות בילדים. הרב אמר לה 'הקב"ה לא חייב לך שום דבר!'. האישה כמעט התעלפה. כזאת תשובה שתקבל?"

והבקשה המתחננת שנעשה שלום. אין אעלה אל אמי, מבלי למלא את בקשתה? נכון שקשה מאד להתפייס עם גיס, אבל קשה עוד יותר לא לשמוע בקול האמא!

בתחילת אדר ראשון הגענו לבית אחותי, ואני החזקתי את עצמי במתח נורא. תחילה ישבנו רק עם אשתי ואחותי, ואחר כך הגיע גם הגיס. הוא לא היה האדם הבוסס והזקוף שהכרתי בארץ. הוא היה כנוע ורך, וסוף סוף, אחרי חמש שנות התעלמות הוא פתח את הפה בגמגומים ובהתנצלויות.

"תבין", הוא אמר לי, "אלף פעמים חשבתי לצלצל אליך, ולא הייתי מסוגל מרוב בושה. זאת הרגשה איזומה לדעת שגיסי שכל כך עזר לי, נפל ככה, באשמותי, אבל לדבר איתך לא יכולתי".

הוא חזר והתנצל, דיברנו על המצב המורכב, וכשסיימנו את המפגש, היה הכל כבר אחרת. הלב שלי, שבער מרוב כעס - נרגע, ובדרך חזור הרמתי טלפון לאמא היקרה. "אמא! עשיתי כאשר ציוויתני. התפייסנו!"

אמי התרגשה כל כך, שהיא לא ישנה כל הלילה! בלילה ההוא נדדה שנת המלך - מלכו של עולם. את הפסוק הזה קוראים במגילה בהתעוררות מיוחדת, כי כאן מתחילה הישועה.

רבתי! ביום ט' בחשוון, ביום ההולדת האחת עשרה של בתי היחידה, זכינו לחבוק בן זכר!!!

ברכתה של אמי תחי' התקיימה במלואה. צדיק גזור והקב"ה מקיים. צדיק גזור והקב"ה מקיים. צדיק זו גם אמא יהודיה, שבתמימותה ובאהבתה יכולה להשפיע השפעות גדולות כאלו.

זכיתי לקיים מצוות כיבוד הורים, וכיבדתי את אבי בסנדקאות. הברית נערכה בט"ז בחשוון ברוב פאר והדר באולם 'בית ישראל', וגם את ר' דוד הזמנתי בשמחה רבה. הוא בירך אותי שבזכות השלום, בזכות כיבוד אב ואם ובזכות ההתעוררות הגדולה שתבוא בעקבות הסיפור שלנו, נזכה לגדל את בני היקר לתורה, לחופה ולמעשים טובים, אמן.

(מתוך עלון השגחה פרטית | פרשת וישלח - וישב תש"פ)

הוא הופתע עד מאד כשביקשתי ממנו לחכות עד סיום השיעור. עשירים ברמה הזו לא כל כך רגילים שרצונותיהם לא מתמלאים מיד... בפרט לא כשהוא בא לתרום ואני כביכול צריך אותו... העשיר בלע את העלבון הנורא והמתין כמה דקות שלאחריהם הוא הרגיש שזה כבר יותר מדי...

הסיפור המופלא על השיעור של הרב מפונוביז' זצוק"ל וארוחת הערב בישיבה

מאת: הרב ישראל היימן

מרן 'הרב', הגאון המופלא ר' יוסף שלמה כהנמן זצ"ל עומד למרגלות ארון הקודש המוזהב ושקע בריתחא דאורייתא בעיצומו של שיעור כללי סוער. בית המדרש הומה כמרקחה, בוער באש של תורה. הרב עומד ומגן בכל כוחו על הסברא מקושיותיהם של החריפים שבחברה.

לפתע נפתחת הדלת ואל ההיכל ההומה פולש יהודי אמריקאי גלוי ראש. הוא אינו מהסס וחוצה את ההיכל בצעדים רחבים.

הס מושלך כשגלוי הראש ניגש למרן הרב ולוחש על אוזנו מספר מילים. הרב עונה לו בלחשיה, ממשיך את אמירת השיעור כלא היה דבר והאמריקאי יוצא מההיכל.

לאחר דקות ארוכות הוא נכנס שוב וצועד אל מקומו של הרב. שוב שקט מושלך בקהל וכשהיהודי לוחש על אוזנו של הרב כמה מילים מתקמטות פניו הקדושות של הרב לחצי דקה ארוכה במחשבה מעמיקה. הרב שוב לוחש על אוזנו של האמריקאי מספר מילים והוא יוצא בפנים מכורכמות מההיכל.

מסתבר שאחוזים ניכרים מהיושבים שם את יתר השיעור כבר לא הבינו... המחזה סיקרן את הבחורים ועורר את שיחת היום בישיבה. בשעת ארוחת הערב הופיע הרב שלא כהרגלו בפתח חדר האוכל של הישיבה.

"בני חביבי", פתח הרב את דבריו. בוודאי כולם תמהים על מה שהיה היום בשיעור כללי. בואו ואספר לכם, כי ניתן ללמוד מזה יסוד עצום. כשאתם יושבים כאן ואוכלים את הארוחה אין לכם מושג שעד לפני שעות ספורות לא ידעתי בכלל אם תהיה כאן ארוחת ערב היום. כשנעמדתי לומר את השיעור הייתי בטוח שהיום תאכלו לחם יבש בלבד.

מצבה הכלכלי של ישיבת פוניבז' באותם השנים היה בכי רע. לפני השיעור, המשיך הרב, התקשרתי לאחד מידידי הישיבה לספר לו על המצב הקשה ולטכס עיצה כדת מה לעשות. הוא נזכר תוך כדי השיחה שידיד שלו מאמריקה שיש לו ממון רב מאד נמצא כעת בארץ לרגל עסקיו והוא הבטיח לקשר ביני לבין העשיר כדי שירים את תרומתו לישיבה.

ממש לפני שנכנסתי לשיעור עדכן אותי ידיד הישיבה שהוא דיבר עם העשיר והוא וסיפר לו על המצב הקשה. הוא אמר לו שאין לי במה להאכיל את התלמידים אפילו עוד הערב. העשיר התרגש

והבטיח לבוא לבקר בישיבה עוד היום ולראות מה הוא יכול לעזור. חצי שעה לאחר מכן כשאתי עדיין עומד באמצע השיעור הוא הופיע למרגלות הישיבה ושלח את העוזר האישי שלו לקרוא לי.

הוא הופתע עד מאד כשביקשתי ממנו לחכות עד סיום השיעור. עשירים ברמה הזו לא כל כך רגילים שרצונותיהם לא מתמלאים מיד... בפרט לא כשהוא בא לתרום ואני כביכול צריך אותו...

העשיר כנראה בלע את העלבון הנורא לטעמו והמתין כמה דקות שלאחריהם הוא הרגיש שזה כבר יותר מדי... הוא לא הסכים להמתין אפילו עוד דקה. העוזר נשלח אלי בשנית להודיע שאם אני לא יוצא עכשיו ממש הוא עוזב את הישיבה ויותר אני לא אשמע ממנו.

בשלב זה כפי שראיתם כבר הייתה לי התלבטות אמיתית. האם הפסקת השיעור היא חלק מחובת ההשתדלות וכלולה באחריות לישיבה ולתלמידיה או שלהפסיק שיעור כללי בשביל ענייני הגשם זה כבר מעבר לחובה הזו.

אחרי חצי דקה מאומצת של מחשבה החלטתי שרק לשם החינוך לבחורי הישיבה שיראו שאני עוצר שיעור כללי בשביל נושאים גשמיים, זו סיבה לא להפסיק את השיעור ויהי מה.

הייתי בטוח שהעשיר אכן עזב את הישיבה בכעס. הסחתי את דעתי מהעניין בידועי שעשיתי את המוטל עלי. נשארתי ברוגע לדבר בלימוד עם הבחורים לאחר השיעור וכשסיימתי יצאתי מבית המדרש לכיוון חדר.

כעבור כמה רגעים נוספים, שוב פנה רבי דוד למשולח ושאל אותו לרצונו, ושוב השיב לו המשולח שהוא בא עבור ישיבת נובהרדוק וכבר קיבל את מבוקשו. אז הבין רבי דוד את שקרה ואמר בכאב ובהתנצלות...

המברק שהקפיץ את המשולח לראדין...

עפ"י הדברים הללו יובנו דברי הגמ' בעירובין (נד א) "וא"ר אלעזר מאי דכתיב 'חרות על הלוחות' אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות, לא נשתכחה תורה מישראל", אחרי שבירת הלוחות הראשונות, לא זכו ישראל ללוחות מעשה אלוקים, והלוחות השניות כבר היו מעשה ידי אדם, ובהם כבר שלטה השכחה. הן לא היו רוחניות, טהורות וזכות, משוללות חומר גשמי כלוחות הראשונות, וכמו כל העצמים הגשמיים ששולט בהם כוח ההתיישנות והשכחה, גם בלוחות השניות שלט כוח זה, ועל כן אנחנו צריכים לעמול ולהגות בתורה, כדי לזכור ולשמר את לימודינו.

יש ביארו שלכן שיבח הקב"ה את משה על שבירת הלוחות ואמר לו: "ישר כח ששיברת", כי מעתה יצטרכו ישראל לעמול יותר על לימוד התורה, להגות ולהתייגע, כדי שהיא תישאר בזיכרוןם לעד.

כאשר רצה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל לספר לתלמידו על דרגות בעמל התורה, היה מספר להם את הסיפור הבא: שליח ישיבת 'נובהרדוק' לאסיפת תרומות מנדיבי עם, היה רגיל לבוא מידי שנה לעיירת 'קרלין' והיה נכנס גם לביתו של רב העיירה הגאון רבי דוד קרלינער זצ"ל. שנה אחת, כבר היה רבי דוד זקן מופלג ולקה במחלת השכחה, אלא שהיא לא השפיעה על לימוד התורה שלו, ולמרות ראייתו הלקויה אף היא, היה ממשיך ללמוד בעל פה גמרא, כשהוא חוזר בנעימות על דברי הגמ' רש"י ותוס', ומידי פעם אף מוסיף מזיכרונו את דברי הראשונים.

הרב ישראל ליוש

בפרשתנו מסופר על לוחות הברית, הלוחות הראשונות אשר שבר משה רבינו אחר שעם ישראל חטאו בעגל, והלוחות השניות אשר פסל משה עפ"י ציוויו של הקב"ה אחר שהתנפל לפניו ארבעים יום וארבעים לילה.

אלא שבלוחות השניות, מלבד הציווי לפסול לו שני לוחות, הקב"ה גם ציווה למשה רבינו לעשות להם ארון. רש"י מבאר שמשה רבינו שינה מעט מציווי הקב"ה שציווהו קודם לפסול את הלוחות ואח"כ לעשות ארון, ואילו משה עשה ארון תחילה, כדי שיוכל מיד בגמר פסילת הלוחות להניחם שם.

עוד מבאר רש"י שהארון שעשה משה לא היה אותו ארון שעשה בצלאל למשכן, אלא היו שני ארונות, ארונו של משה שהיה יוצא עמם למלחמה, וארון שעשה בצלאל שלעולם לא יצא מהמשכן.

האור החיים הק' עומד על ההבדל בין הלוחות השניות ללוחות הראשונות שבהם לא צוה ה' לעשות להם ארון, ומבאר שהלוחות הראשונות היו מעשה אלוקים, ועל כן הם לא היו צריכים מקום גשמי, ולא נזקקו כלל לאחסון ושמירה כחפץ גשמי, כי הם עמדו בעצמם. לעומתם, הלוחות השניות היו מעשה ידי אדם, כי אחרי שחטאו ישראל בעגל, לא היו ראויים יותר ללוחות מעשה אלוקים, ולכן צוה ה' את משה 'פסול לך', עשה את הלוחות מחומרים שלך, חומרים גשמיים, ועשה להם גם ארון, כי הם צריכים מקום גשמי, הם כבר לא עומדים מעצמם כלוחות הראשונות.

עפ"י מבאר האור החיים הק' את הפסוקים שנאמרו בפרשתנו בלוחות הראשונות: 'וְאִפְּן וְאָרְד מִן הָהָר וְהָהָר בְּעַר בְּאֵשׁ וּשְׁנֵי לוחות הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָי: וְאָרָא וְהִנֵּה חֲטָאתָם לָהּ' אֱלֹקֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֵגֶל מִסֶּכֶה... וְאֶת־פֶּשַׁע בְּשֵׁנֵי הַלְּחֹת וְאֶשְׁלַכְּם מֵעַל שְׁתֵּי יָדָי וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם', הרי הלוחות כבר היו בידי משה, כפי שנאמר: 'ושני לוחות הברית על שתי ידי', מדוע, אם כן, הוא היה צריך שוב לתופשן?

מבאר האור החיים עפ"י דבריו: לפני חטא העגל היו הלוחות הראשונות מעשה אלוקים עומדים מעצמם באורח נס, אין להם כלל צורך בתפיסה גשמית, הם לגמרי רוחניים, ולכן כתוב 'ושני לוחות הברית על שתי ידי' ולא 'בשתי ידי', כי הם באמת לא היו בתוך שתי ידי, אלא מעליהם, כי הם לא היו צריכים כלל תפיסה של ידיים גשמיות, אבל אחרי שחטאו ישראל בעגל, כבר אינם ראויים לזכות זו של לוחות רוחניות, ועל כן היה משה כבר צריך לתפוש אותם בידי, כי הכוח הרוחני הקדוש שלהם פג בעקבות החטא הנורא.

רבינו הגדול מרן ראש הישיבה
הגרמ"ה הירש שליט"א:

התורמים סך 830 ₪ עבור 83 יתומים ויתומות
הנישאים בחודש אב תשפ"ג,
כמו שהצילו את היתומים בעת דחקם ומנעו מהם
יזכו בס"ד מידה כנגד מידו
שהקב"ה ישמרם ויצילם
מכל צרה וצוקה-

ובהצלחה
מופלגה בזמן
הבעל"ט

א.ב.ט

לתרומות עבור 83 יתומים המתחננים בחודש אב -
קרן מס' 10890

.....
(הכסף מתחלק בין כולם לפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים)

83 יתומים

נישאים בחודש אב

בכל תרומה יש לציין עבור קרן 10890

1800-39-47-47

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

זו במקביל לזו בהרמוניה נפלאה, כמה שאנחנו צריכים להודות לקב"ה ולהכיר בשפלותנו לעומתו... וכשהם יתחזקו במידת הענוה, ממילא יתבטלו הספקות באמונה והמחסור ביראת שמים".

ומעשה שמעתי במרצה אחד שהוזמן לשאת דברים בפני קבוצה של אנשי אקדמיה משכילים ועשירים, כשבמהלך יום הפעילות הם החליטו שהם רוצים לשמוע מעט על השקפה יהודית, וכמובן גם להתווכח ולהתעמת.

אותו מרצה לא ידע להיכן הוא נכנס, הוא עלה לאוטובוס שהיה עמוס באנשים נפוחים מעצמם, מלאי גאווה. מיד כשפתח את פיו התחילו להתקיף אותו, והוא הבין שבדרך כזאת אין לו שום יכולת להשפיע עליהם. הוא הביט בהם, ראה שאפילו הנעליים שלרגליהם מספיקות כדי להפוך אדם לבעל גאווה שאין למעלה הימנו, הם קנו נעלי הליכה מיוחדות לכבוד הטיול, כל זוג נעליים עולה לא פחות מ-800 שקלים, והם גם השוווהו האחד עם חברו את הנעליים המיוחדות שקנה לכבוד היום הזה, וכל אחד התהדר במחיר הגבוה ששילם עבורם...

אנשים אולי לא שמים לב, אבל לנעליים יש השפעה עצומה על האדם, וכבר אמר אחד מגדולי ראשי הישיבות: "כשאני רוצה לדעת מה יש בראשו של בחור, אני בודק אילו נעליים הוא נועל לרגליו...". ולא בכדי, מקפידים מפקדי הצבא בכל מדינות העולם, שהחיליים ינעלו נעליים צבאיות גבוהות וחזקות, כי הנעל נותנת לאדם זקיפות קומה ויכולת עמידה לא רק פיזית, אלא גם נפשית.

התחכם אותו מרצה, ונקט בתחבולה יוצאת דופן. הוא שאל את אנשי האקדמיה אם הם יסכימו לבוא איתו באופן ספונטני, לסדנה מיוחדת של חיבור מיוחד בין האדם לטבע ול'אמא אדמה', על פי יסודות היהדות ובהתאם לדרך הרמב"ם. כמובן שכשהוא הציג את הדברים בכאלו מילים יפות, הם הסכימו בחפץ לב, וכי איזה אקדמאי יכול להתנגד לחיבור לטבע ולסדנה על פי דרך הרמב"ם??

הכווין המרצה את נהג האוטובוס שיפנה לכביש צדדי, עד שהגיע לשדה חרושה תלמים תלמים, שטרם נזרעה עד כה.

המרצה הורה להם לרדת מהאוטובוס, והסביר להם בקול צופן מסתורין, שכדי להרגיש את החיבור לאמא אדמה, חובה לחלוץ נעליים ולצעוד על גבי הקרקע החרושה ברגליים יחפות.

"זה יהיה קצת לא נעים", אמר, "אבל זה שווה את התוצאה. אתם תגיעו לתחושת חיבור לטבע באופן שלא חוויתם מעולם, זה יביא לאיזון פנימי עמוק ושליט בין המערכות האימונופיזיולוגיות של הגוף, ויגרום להם להארה פנימית מיוחדת בתחום האפור שבין השכל והרגש".

1 כל זוג נעליים עולה לא פחות מ-800 שקלים, והם גם השווהו האחד עם חברו את הנעליים המיוחדות שקנה לכבוד היום הזה, וכל אחד התהדר במחיר הגבוה ששילם עבורם...

"והיה עקב תשמעון" (דברים ז', י"ב)

וברש"י: המצוות הקלות שאדם דש בעקביו.

לכאורה הפשט של רש"י לא מובן לאנשים פשוטים כמונו, וכי התורה הקדושה מכריזה שיש דבר כזה, מצוות שאדם דש בעקביו? אלא חייבים לומר שהתורה הכינה אותנו מראש למצבים כאלו, ש'כולם' מתנהגים שלא כשורה, וזה עדיין לא תירוץ, צריך האדם לבוא ולשמוע בקול ה', גם כשכל סביבותיו לא זוכים לכך. גם אם כל מתפללי בית הכנסת מדברים בתפילה ובקריאת התורה חלילה וחס, חובה על כל אחד ואחד שלא לדבר. וזאת רק דוגמה אחת. רש"י מדבר על מצוות, ומכאן צריכים להסיק שיש עוד כמה מצוות כאלו שאדם דש בעקביו...

יש ווארט חסידי נפלא שאומר ככה: 'והיה עקב', כשאתם תרגישו את עצמכם בבחינת עקב, אדם שיחזיק במידת הענוה, יזכה להגיע למצב של 'תשמעון את המשפטים האלה'.

ולמעשה זה פסוק מפורש במשלי כ"ב פסוק ד' "עקב ענוה יראת ה'". אדם שמחזיק במידת הענוה, וזכה ליראת ה' וממילא הוא שומע אל כל המשפטים והמצוות שה' אלוקינו מצווה אותנו.

כשבאו ראשי ישיבות ואנשי חינוך למרן הסטייפלער הקדוש, וביקשו ממנו עצה והדרכה כיצד לפעול מול בחורים שאינם מפגינים עודף של יראת שמים ואמונה תמימה, היה מרן הסטייפלער מורה להם שלא לדבר עם התלמידים הללו מילה וחצי מילה בנושאים שבהם הם לקויים, אלא לעסוק איתם אך ורק בנושא של ענוה.

"עליכם להחדיר בהם את ההבנה שהם כאין וכאפס לעומת הקב"ה, לתאר להם כמה קטן הוא האדם וכמה רחוקה ההשגה בהקב"ה מההבנה הדלה שלנו", היה הסטייפלער מורה להם, "אתם צריכים לתת לבחורים הללו להבין ולהפנים כמה הגוף שלהם הוא יצירת פאר של הקב"ה, שברא בו כל כך הרבה מערכות ביולוגיות ופיזיות שפועלות

בתחילת זמן הוא הביא עמו שתי מזוודות עמוסות אחת בבגדים וכל הנצרך, ואחת נוספת עם כלי מיטה וספרי לימוד.

השמש יקדה בעוז, פניו של הבחור היו אדומות כסלק, הוא הזיע כהוגן, והלך ותעה ברחובות בני ברק, משום שלא ידע כיצד מגיעים לשיבת פוניבז'.

זה המקום לעשות היכרות לדור הצעיר. תלמידי הישיבות בימינו חושבים ש'מזוודה' זה מין קופסה כזאת שנוסעת על גבי גלגלים, ובחור הישיבה צריך רק למשוך מעט בידיה ולהתקדם בקצב הליכה נינוח.

ולא היא... כשאנחנו מדברים על מזוודות כוונתנו למזוודות גדולות ושטוחות, נטולות גלגלים, ובאותו הזמן אפילו רצועה לשאת אותן על הכתף עוד לא היתה. למזוודות היתה ידית, והבחור היה צריך להרים אותן ולהחזיק את היד בגובה מספיק שלא יתחככו ברצפה בלכתו ברחוב... המשקל כמובן היה בהתאם, וכך היה הבחור צריך להיסחב עד שהגיע לשיבה...

הוא שאל עוברים ושבים שהפנו אותו לכיוון הישיבה, וכשהגיע למרגלות גרם המדרגות האינסופי שמכיכר ברטנורא ועד הישיבה, הוא פגש יהודי נוסף, במקרה היה זה מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין, אבל הבחור החדש לא הכירו עדיין כי מעולם לא דרכה כף רגלו בישיבה, ובעיתונים של אותם ימים לא פרסמו תמונות של רבנים... שאל הבחור את מרן הגר"ג, כיצד מגיעים מכאן לשיבת פוניבז'? השיב מרן הגר"ג "כאן עולים במדרגות, אבל למה אתה צריך לסחוב לבד שתי מזוודות כבדות? תביא לי מזוודה אחת ואני אעזור לך...". הוסיף הבחור לשאול לפי תומו: "מה, גם אתם לומדים בישיבת פוניבז'?", ומרן ראש הישיבה ענה לו בפשטות: "לא לא, אני לא לומד שם, אבל אני עובד שם, אז אני ממילא הולך לשם עכשיו".

מעשה היה ברב עיר שנוהג היה למסור שיעור קבוע בבית הכנסת הגדול באותה עיר, ופעם אירע שנצרך לנסוע לתקופה אל מחוץ לעיר, ולכן מינה יהודי תלמיד חכם שימלא את מקומו ומסור את השיעור במקומו בתקופת היעדרו.

אותו תלמיד חכם התברך במתק לשון ובכושר הסברה נפלא, ובתוך ימים אחדים איתרבו ספסלי, והיתה חדות התורה גדולה בבית המדרש.

כששב המרא דאתרא למקום, היו מהלומדים שדרשו שהמגיד שיעור החלופי ימשיך למסור את השיעור בקביעות, ואפילו חשבו לגשת לרב ולהסביר לו שמאחר והוא עסוק מאוד, אולי באמת כדאי שישאיר את המצב כפי שהוא והמחליף שלו ימשיך למסור את השיעור במקומו. אותו מגיד שיעור פחד מאוד לפגוע בכבודו של הרב, אבל מאידך הרי מדובר בהרבצת תורה וזיכוי הרבים, ומי אומר שמותר לו לוותר על כך במח' יד?

ניגש למרן החזון איש ושאל אותו כדת מה לעשות. החזון איש שאל את היהודי, מה ראית לקחת משרה של מישהו אחר? השיב לו הרב שיש כאן עניין של כבוד שמים והרבצת תורה, אבל לו עצמו אין בזה

המשפטים שאמר היו כל כך יפים וסוריאליסטיים עד שאף אחד לא העלה בדעתו לפספס את ההזדמנות המיוחדת, כולם חלצו נעליים וצעדו במעגלים על גבי השדה החרושה. כדי להוסיף נופך לעניין הוא גם ביקש מהם לצעוד בצורה של הספרה 8, כי ההליכה בתנועות הצלבה מעודדת מאוד את הריכוז התת הכרתי.

אחרי רבע שעה של הליכה חסרת יציבות ותחושה לא נעימה בעליל, הרגיש המרצה שהלבבות שלהם כבר נפתחו. הגאווה הסרוחה נעלמה לה, כשהאדם מרגיש חוסר יציבות פיזית, כשהוא מרגיש חוסר נעימות מתמשכת, זה משפיע על המצב הנפשי וגורם לגאווה להתפוגג לה.

או אז פתח את ההרצאה שלשמה הגיע, וכל המאזינים האזינו לו בשקיקה ובפיות פעורים, שואלים שאלות בצורה מתעניינת, ולא מתריסים בוויכוח חסר תוחלת. זהו כוחו של סילוק הגאווה המטמטמת את הלב.

כי כשיש 'עקב' כלומר ענוה, אז בוודאי ש'תשמעון', אפשר לשמוע, להאזין ולהפנים את הדברים.

שאלה: מעשה היה ביהודי בר אוריין שהתמנה לכהן כרב שכונה. כשהגיע לבית הכנסת בחליפה רגילה, באו אליו בני קהילתו החדשים ואמרו לו שאין זה יאה שהרב אינו לובש פראק כמנהג הרבנים. "לשם כך יקנו 'חלוקא דרבנן', כדי שיהיה הרב הדור בלבושו ואנחנו וטפנו נראה שהוא מורם מעם, חלק בסיסי בכבוד התורה", הם טענו.

לעומתם טען הרב שהיו לא מעט גדולי ישראל שלא נהגו ללבוש 'חלוקא דרבנן', כמו מרנא החפץ חיים, מרן החזון איש, רבי נחומק'ה מהורודנא, הגאון רבי משה סולובייצ'ק, מרן הסטייפלער ועוד גדולי תורה אחרים.

באו הצדדים לפני מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין וצ"ל והציגו את טענותיהם. מרן הגר"ג לא ביטל את השאלה, ובענוותנותו הפנה את השואלים למרן הגרא"ל ולא הסתפק בהמלצה גרידא, אלא גם הרים טלפון להרב דוד שפירא, נכד מרן וצ"ל, וביקש ממנו שיקבע להם תור בהקדם אצל הגרא"ל שיוכלו לבוא ולהציג את שאלתם.

הם אכן הגיעו לרבינו הגרא"ל ושאלו אותו, הצדק עם מי? נענה הרב שטיינמן ואמר להם שהדבר תלוי בצורה הסתכלות: מי ששובש את הבגד בדרך של גאווה וכבוד, כמובן שמוטב יהיה שלא ילבשו כלל אמר. אבל הדרך הנכונה היא להסתכל על זה כבגדי עבודה. רופא לובש חלוק לבן, מנתח לובש בגדים ירוקים, חשמלאי לובש סרבל כחול, עורך דין לובש חליפה מעונבת, שופט לובש גלימה, ולהבדיל אלף אלפי הבדלות, רב קהילה לובש פראק! "כשלושמים את הפראק כ'בגדי עבודה', אין שום חשש של יוהרא", אמר מרן וצ"ל.

ומאחר והזכרנו את ענוותנותו המופלאה של מרן הגר"ג לא נוכל לחמוק מלספר את הסיפור הנפלא שמספרים שלפני כחמישים שנה הגיע בחור חדש לשיבת פוניבז' בראש חודש אלול. כמו בחורים

עניין אישי.

נענה לו החזון איש בחדות: אם לכבוד שמים אתה חושש, תברח מההצעה הזאת כמפני אש. אל תעז לפגוע ברב המקום, ובעזרת ה' תזכה שיתרבה כבוד שמים על ידך בדרכים אחרות.

לימים, כשהזקין המרא דאתרא שוב קרא לאותו רב צעיר שיעמוד על ימינו לעזרו ולסמכו בעבודת הקודש, ולאחר אריכות ימינו ושנותיו של הרב, התמנה עוזרו באופן טבעי לממלא מקומו והיה לרבה של עיר ואם בישראל.

מרן הגרא"ל שטיינמן היה אומר שלקבל כבוד זה הדבר הקשה ביותר, מכיוון שההנאה מהכבוד היא הנאה רוחנית, ולכן הפגיעה שהיא פוגעת ומורידה מזכויותיו של האדם היא גדולה במיוחד. מצד שני, לתת כבוד לזולת, זה הדבר הכי קל בעולם.

כשיצא לארה"ב למסעו ההיסטורי, אמר בדרשה שנשא בפני אלפים שבאו לקבל את פניו, שעם ישראל נקרא 'הבן יקר לי אפרים', על שם שני אפרים, האפר של אברהם אבינו שאמר 'ואנוכי עפר ואפר', והאפר של יצחק אבינו, אפר העקידה. כי הענוה ומסירות הנפש הם הם היסודות של היהדות והחיים היהודיים, קודם ענוה, ואחר כך מסירות נפש.

ולאחר ששב מארה"ב אמר בצער גדול: "האכילו אותי שם הרבה הרבה 'כזיתים' של 'דבר אחר'...", וכונתו היתה לכבוד שנתנו לו שהיה מאוס בעיניו כמו אכילת בשר חזיר רח"ל.

אחר תקופה נצרך מרן לעקור שן, והוא ביקש מהרופא המפורסם ד"ר איתן כהן ז"ל שלא ירדים לו את מקום העקירה בשום אופן. ואכן עקר הרופא את השן מבלי להרדים קודם לכן, ומרן סבל יסורי תופת. לאחר מכן אמר שהוא מקווה שהעקירה הזאת כיפרה לו על הכבוד המיותר שקיבל בארה"ב...

2

מעשה ידוע ונפוץ היה בבני ברק, ביהודי יקר וחשוב, תלמיד חכם ירא ושלם רבי בערל זאקס, שכל פעם שהיה מוכר האבטיחים עובר מתחת לביתו הוא היה ממהר לרדת מהבית ולקנות אבטיח אחד

"וַיְבָרֶךְ... פְּרִי אֲדָמָתָהּ" (דברים ז', י"ג)

מה יותר מרענן מאבטיח קר בקיץ הלוטה? אבל לא הרבה יודעים שאכילת אבטיח הפכה להיות נושא מורכב מבחינה הלכתית.

ולמה באמת? המבוגרים מבינינו בוודאי זוכרים שעד לפני עשרים או שלושים שנה, לאבטיח היה מרקם שונה. הוא היה יותר ספוגי ויותר מימי, וכמובן גם היו לו המון גרעינים שחורים שהקשו מעט על האכילה.

אז מה קרה לאבטיח, כיצד הוא השתנה? ובכן את הגרעינים השחורים הורידו על ידי הנדסה גנטית, ואת המרקם של האבטיח שינו על ידי הכלאה שעשו לו עם דלעת וכן עם מלפפון...

שאלה: האם יש חשש הלכתי באכילת אבטיח שמקורו בכלאיים?
תשובה: ב'הליכות ארץ' כותב הגר"י אפרתי שליט"א, שיש מחלוקת גדולה בפוסקים אם מותר להרכיב ירק בירק, ולדינא הוא כותב שגם הסוברים שאסור להרכיב ירק בירק, מסכימים שמותר לאכול ירקות שצמחו מהכלאה הזאת.

הבעיה היא שבזמנינו הפך הנושא לתעשייה לשם הפקת רווחים ממכירות, ויש החוששים לכך שאם אנחנו נקנה ירקות שהוכלאו זה בזה, אנחנו בעצם מסייעים בידי עוברי עבירה ומעודדים אותם להמשיך ולהכילא ירקות, כדי להגביר את הביקוש להם בשוק.

ושמעת' שיש היום מספר יהודים שמכירים היטב את התחום של ההנדסה הגנטית של הצומח, והם פועלים לפתח זן חדש של אבטיח שיהיה טעים, עסיסי, בעל מרקם נוח לאכילה וגם מבוסס על טהרת האבטיח בלי שום הכלאה, כך שבשנים הקרובות נזכה לאכול 'אבטיח למהדרין'.

מעשה ידוע ונפוץ היה בבני ברק, ביהודי יקר וחשוב, תלמיד חכם ירא ושלם רבי בערל זאקס, שכל פעם שהיה מוכר האבטיחים עובר מתחת לביתו על עגלת האבטיחים שהיתה רתומה לסוס, הוא היה ממהר לרדת מהבית ולקנות אבטיח אחד, לא כדי לאוכלו, אלא היה מבקש מבעל האבטיחים רשות, ומעשר את כל האבטיחים שבעגלה כדת וכדין. זאת, כדי שהלקוחות הבאים לא יכשלו חלילה באכילת טבל או דמאי, ועליו אמר הכתוב "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד".

3

כעבור שעות אחדות התקשר אלי נרגש וסיפר לי שבשעה טובה נחתמה העסקה והוא זכה להצלחה מרובה, סגרנו עסקה על סכום של מיליארד ו-200 מיליון דולרים... הרבה הרבה יותר ממה שחלמתי בחלומות הכי ורודים שלי...

"וְהִסִּיר ה' מִמֶּנּוּ כָּל חַלְוֵי וְכָל מִדְּוֵי מִצְרַיִם" (דברים ז', ט"ו)

לפעמים רואים יהודי שנקלע לצרה רח"ל, סובל ממחלה קשה, או שאירע לו מקרה מצער כלשהו, והוא שואל על מה עשה ה' ככה, ומה חרי האף הגדול הזה. לא פעם, הסובבים אותו יכולים להצביע בקלות על מעשים לא ראויים שעשה, ולפקוח את עיניו, שעליו לתקן את מעשיו לפני שהוא בא בטרונאי כלפי מעלה.

וכבר אמר הכתוב (משלי י"ט) "איוולת אדם תסלף דרכו - ועל ה' יזעף לבו". אדם עושה לעצמו צרות והוא בא בטרונאי לקב"ה רח"ל.

שאלת השאלה: האם נכון וראוי לומר לאותו אדם שיפקח את עיניו ויראה כיצד שגה במעשיו, על מנת שישוב בתשובה, או שלא יהיה

עשרות אלפי שקלים כדי שתוכל להתחתן בכבוד, אשמח אם תוכל להשתתף".

היהודי זרח כולו מאושר, ובנדיבות אופיינית למי שרק הרגע התברך כך על ידי מרן שר התורה. הוא אמר לרבנית, שאם תהיה לו הצלחה בסייעתא דשמיא בפגישה שתהיה היום, הוא ישלח נתינה מכובדת למען השאת הכלה היתומה.

משם הוא פנה למשא ומתן העסקי, וכעבור שעות אחדות התקשר אלי נרגש וסיפר לי שבשעה טובה נחתמה העסקה והוא זכה להצלחה מרובה, כמו שהבטיח מרן שר התורה...

"נו, קיבלת את כל ה-800 מיליון דולר שקיווית לקבל?", שאלתי בסקרנות והוא השיב לי בהתרגשות: "מה פתאום!!! קיבלתי הרבה יותר, סגרנו עסקה על סכום של מיליארד ו-200 מיליון דולרים... הרבה הרבה יותר ממה שחלמתי בחלומות הכי ורודים שלי... זה סכום לא הגיוני, רק בזכות הברכה של מרן שר התורה!!!".

התלבטתי אם לבקש ממנו באותו מעמד למלא את הבטחתו, או להמתין מעט, החלטתי להמתין קצת, והוא לא היה צריך שאזכיר לו, בתוך ימים אחדים הוא שלח מעטפה עם תרומה עבור הכלה היתומה שהרבנית קנייבסקי ביקשה עבורה.

אבל כשפתחתי את המעטפה חשכו עיני! הוא תרם סכום מעליב של אלפיים שקלים בלבד!!! נשכתי את שפתי באכזבה מרה ואפילו במעט כעס, אבל לא אמרתי מילה. אם הוא אין לו שכל, אני בוודאי לא יכול לעזור לו.

לא עברו ימים מרובים, והאישה הזו איבד את כל נכסיו והיה לפושה רגל חסר כל! כשפגשתי אותו, הוא אמר לי: "אי אפשר להבין דרכי שמים. הרי השתמשתי בכסף בחכמה, נתתי כל כך הרבה צדקה, זה לא מגיע לי לאבד את הכל, אבל מה אני אגיד, אפשר להתווכח עם הקב"ה?"

התלבטתי מאוד אם לפתוח את עיני ולהזכיר לו את הסכום המעליב שהוא שלח לרבנית קנייבסקי רגע אחרי שבעלה 'סידר' לו מיליארד ומאתיים מיליון דולרים, אבל הרגשתי שהוא נמצא בכזה שפל המצב, שהדברים שלי רק יהיו כמלח על הפצעים שלו, והעדפתי לנשון גם הפעם את שפתי ולהמשיך לשתוק.

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

נכון לנסות ולנהל חשבונות שמים, וצריך להסתפק בהבעת אמפתי ותמיכה באדם בשעת צרתו, ולתת לו לעשות לבד את חשבון הנפש שלו?

תשובה: הדבר תלוי באופן מוחלט במצבו הנפשי והבריאותי של האדם, ובשאלה האם יהיה זה בגדר 'דבר הנשמע' או שחלילה לא.

בספר הקדוש 'פלא יועץ', בערך 'חולה' הוא כותב על כך ומזהיר שצריכים אדם גדול שיכריע אם ראוי לומר זאת, ולהעריך אם תהיה בכך תועלת או שחלילה הדבר רק יגרום לנזק ולעוגמת נפש מרובה.

ולמעשה ראינו בגמרא שרב הונא החמיצו לו חביות היין והפכו לחומץ, ובאו חכמים לנחם אותו ואמרו 'לעין מר במיליה', שיבדוק היכן שגה, אמר להם רב הונא, מה, אתם חושדים בי שמעשי אינם כראוי? והם השיבו לו, וכי אתה חושד חס ושלום בקב"ה שהעניש אותך בלי משפט צדק? ואכן הוכיחו אותו בעניין השלום לאריס שהיה גונב ממנו ורב הונא קיבל את דבריהם ושילם לאריס מלוא שכרו למרות שגזל ממנו, ואכן התייקר החומץ ונמכר במחיר של יין כך שלא היה לו שום נזק.

ובידי הווא עובדא! ביהודי עשיר תושב חו"ל, שביקש ממני להביא אותו למרן שר התורה כדי להתברך מפיו. הוא רצה להיכנס דווקא ביום מסוים, כי באותו יום הוא היה אמור לנהל מו"מ אינטנסיבי על מכירת חברה כלשהי, והוא קיווה להרוויח באותה עסקה לא פחות מ-800 מיליון דולרים.

בסייעתא דשמיא זכיתי להיות שליח טוב והצלחתי לארגן לו את הפגישה המדוברת עם מרן שר התורה זצ"ל ביום המדובר.

הגענו מיד אחרי תפילת ותיקין, מרן שר התורה היה בשמחה מיוחדת באותו יום, הוא היה ממש במצב של בדיחות הדעת, צחק ושמח מאוד, וכשהיהודי הזה הציג את בקשתו להתברך מפי מרן שיזכה בהצלחה בעסקיו ויוכל להרוויח את הסכום שציפה, בירך אותו מרן זצ"ל בפה מלא שיזכה להצלחה גדולה.

היהודי היה נרגש מאוד, הוא הרגיש ממש שהוא עומד להרוויח את מלוא הסכום שקיווה, לפי הברכה החמה שקיבל ממרן הגר"ח, ולפני שיצאנו הגיעה הרבנית בת שבע ע"ה, ותבעה את חלקה... היא שמעה את השיחה בחדר של מרן והסכומים המדוברים לא נעלמו מאוזניה. היא ניגשה ואמרה לאותו יהודי עשיר, "אני לא צריכה שמונה מאות מיליון דולר... יש לי פה כלה יתומה שאני מנסה לעזור לה לגייס כמה

המשך מעמוד 16 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בליבו עד שפתח הרב מבריסק את פיו והחל לומר את הברכה. פניו החליפו גוון, ושיניו דא לדא נקשן, וכשהגיע להזכרת השם נתקף רעד בכל גופו, ובקושי הצליח להגות את שם השם בפיו. או אז הבין הרבי מסלונים היכן מונחת ההכנה.

"כדי להגיע לרעד כזה בעת הזכרת שם השם", הסביר הרבי מסלונים, "אמורים להיות דבוקים ביראת שמים עשרים וארבע שעות ביממה, ללא היסח הדעת. זו היא ההכנה הטובה ביותר של הרב מבריסק לקיום המצווה!"

(מתוך אוצרותיהם אמלא')

שלפתע ניעור הרב מבריסק משיחו, הביט בשעון והתנצל בפני אורחו - כי יאלץ כעת להפסיק את השיחה למעט זמן, כי כבר הגיע זמן הדלקת נר חנוכה.

הרבי מסלונים הביט אחר כל תנועה ותנועה של הרב מבריסק בעשיית המצווה; הרב קם ממקומו, נטל את שמן הזית, שפך בכוסיות, הניח פתילות צמר גפן, וכשהכל היה מוכן ומוזמן לקח גפרור והדליק.

הרבי התפלא בליבו על צורת ההדלקה, כידוע, אצל עדות החסידים שמים דגש רב ועסק גדול מההכנה למצווה. אך הפליאה נותרה

בתקופה הזאת היה למסור את שיחת המוסר שלו מדי שבוע, בשונה ממה שנהג בישיבה למסור פעם בחודש. בחורי הישיבה היו באים להתפלל איתו ולשמוע את השיחה מפיו.

"באחת הפעמים היה איזה בחור שקיבל עליה לתורה בקריאת התורה בביתו של הסבא, ובסעודה שלישית שאל אותו הסבא: 'למה לא תפסת את ספר התורה בידך בשעה שבירכת על התורה?', כי הוא היה מקפיד שיחזיקו את הספר עם המטפחת הקשורה לנרתיק שלו, כמנהג בני עדות המזרח, וסבר שיש בזה חיוב מדינא.

"שאלו התלמידים: איך ראש הישיבה שם לב בכלל, אם הוא מחזיק את ספר התורה או לא? הרי הרב ישב די רחוק ממקום הקריאה, ולא היה אמור לשים לב לזה???"

"סבא לא הבין את השאלה: 'איך לא אשים לב?', הוא שאל בפליאה גדולה, 'אני ראש הישיבה, זה התפקיד שלי - לשים לב להתנהגות של כל בחור! אני יודע על כל תלמיד ותלמיד מהישיבה כיצד הוא מתנהג, מה סגנון הלבוש שלו, ומה צורת התנהגות שלו, זה התפקיד שלי, לשים לב ולהעיר על כך בעת הצורך!..."

"וזה היה כשהוא כבר היה בן 88 או 89, בשנתיים האחרונות לחייו, לאחר שכבר עלה לגדולה כנשיא מועצת חכמי התורה, ונשא על שכמו את עול הדור כולו!!!"

"בימי בין המצרים, הוא נוהג היה לומר תיקון חצות בצהרי היום בישיבה יחד עם הבחורים, אבל בשנתיים האחרונות היה אומר תיקון חצות בביתו ביחידות. בישיבה הוא היה אומר את תיקון החצות ברגש רב, אבל הוא היה שומר על איפוק במידה רבה.

"פעם אחת נכנס אחד הנכדים לביתו בצהרי היום, בתקופת 'בין המצרים', ונחרד לראות שסבא יושב בסלון ובוכה בכי תמרורים. הוא רץ לסבתא ושאל אותה מה קרה לסבא, למה הוא בוכה? האם אירע אסון חלילה? אולי הוא סובל מכאבים עזים? אבל סבתא לא היתה צריכה לגשת ולבדוק כדי לדעת... 'תסתכל מה יש על השולחן לפניו, ותדע למה הוא בוכה', אמרה לנכד. הוא התקרב בחשאי וראה שבאמת פתוח לפניו סידור, בסדר אמירת 'תיקון חצות'."

"אני חושב שהדבר הכי מיוחד בשיחות המוסר שלו, היה הצורה שבה הוא התייחס לכל אמרה.

"כשאנחנו לומדים או מצטטים מאמר חז"ל כלשהו, בדרך כלל אנחנו מתייחסים לזה כאל משהו חיצוני שכדאי לנו ללמוד ממנו. אבל כשהוא היה לומד מאמר חז"ל או מזכיר מאמר חז"ל בדרשה שלו, זה היה כאילו שהמאמר הזה נאמר במיוחד בשבילו. מה זאת אומרת כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה? זה לא איזו המלצה חכמה כזאת, שכדאי ללמוד תורה לשמה, זה מאמר חז"ל שנאמר עליו, בשבילו, נכתב עבורו, הוא עצמו צריך ללמוד עכשיו תורה לשמה, ועל ידי כך הוא יזכה לדברים הרבה. וכן כל מאמר חז"ל באשר הוא. לא פעם הוא היה מצטט מאמר חז"ל ופורץ בבכי מרוב התרגשות, שככה חז"ל אומרים עליו..."

את אשר על לבו במשך החודש כולו, ורק פעם בחודש היה מדבר עם תלמידיו על ענייני מוסר והתעלות בעבודת ה'..."

בהתאם לכך, השתדל הרב ישועה לשבות בבית הסבא הגדול פעם בחודש, בשבת מברכין. בנוסף היה מגיע עם רעייתו, כדי לבקר בבית הסבא והסבתא גם באמצע השבוע, ובכל פעם היה נכנס עם הסבא בשיחה על החידושים שחידש, או הנושאים שבהם עסק באותה עת, כשבין השיטתים הוא היה לומד ממנו רבות.

"אני זוכר שבתקופה הראשונה שהגענו, שמתי לב שהוא לומד ספרי מוסר ביום שישי אחר הצהרים, 'מסילת ישרים', 'ראשית חכמה', 'חכמת מצפון', 'חובות הלבבות' ועוד. לתומי חשבתי שהוא פשוט מכין את השיחה שהוא עומד למסור בפני התלמידים בישיבה, אבל הצצתי לראות באילו נושאים הוא עוסק בספרי המוסר, גיליתי פעם אחר פעם שהוא בכלל לא דיבר על הנושאים הללו בשיחת המוסר. 'זה היה נראה לי מאוד מוזר. הרב מכין שיחת מוסר, ובסוף הוא אומר דברים אחרים לחלוטין, ולא פעם אחת או שתיים, אלא באופן קבוע. שאלתי את מורי חמי שליט"א מה הפשט בהתנהגות הזאת, והוא הסביר לי:

"דרכו של סבא באופן קבוע, לומר למגידי השיעורים ואנשי החינוך שמדברים עמו ומבקשים הדרכה: לפני שאתם מוסרים שיחה, לפני שאתם מנסים להשפיע על התלמידים שלכם לטובה, תלמדו ספרי מוסר, תמלאו את עצמכם במטענים של יראת שמים, כי מי שיש לו יראת שמים דבריו נשמעים. אם אתם רוצים שהתלמידים ישמעו בקולכם, תלמדו מוסר לפני שאתם מדברים אליהם!"

"ברוב ענוותנותו, סבא היה מרגיש את עצמו כמי שאין בו מספיק יראת שמים חלילה וחס, ולכן לפני שמסר שיחה הוא היה לומד מוסר שעה ארוכה, כדי שיהיו דבריו נשמעים..."

"דרכו היתה, שבשיחות המוסר שלו הוא לא היה מוכיח את התלמידים על מעשיהם, אפילו לא באופן כללי. גם כשהיו בישיבה מקרים חריגים, שלכאורה הצדיקו מאוד תגובה ישירה מראש הישיבה, מחאה או התערורות לתשובה בעקבותיהם, הוא נמנע מכך. אולי היה מרמז זאת ברמזים דקים, והבחורים כבר הבינו לבד.

"שאלו אותו פעם: הרי ראש הישיבה אומר שיחה רק פעם בחודש, למה הרב לא מדבר על המקרה ההוא או על המאורע הזה והזהר???"

"הוא השיב על כך במתק לשונו: הרי יש גם חלק מבוגרי הישיבה שמתפללים בה בשבתות, ובוודאי בשבת מברכין שיש שיחת מוסר. למה הם צריכים לשמוע על המאורעות הלא טובים שאירעו בישיבה? למה אני צריך לבזות את התלמידים של הישיבה כיום, בפני אלו שלמדו כאן בעבר וכעת אינם בישיבה? הרי מה הם יגידו? הם יאמרו שבתקופה שלהם לא היו דברים כאלו, ושהתלמידים דהיום לא מכבדים מספיק את מעמדם כבני הישיבה וכדו', אני לא רוצה להגיע לכך שיבזו את תלמידי הישיבה שלנו!..."

"בשנתיים האחרונות נחלש מאוד, והיה מתפלל בביתו. מנהגו

ושוב "אנא אנא עבדא", היו צריכים לומר 'אנא עבדא עבדא', הדגש צריך להיות על 'עבדא' זה העיקר...".

"גם כשהיה אומר 'בריך שמייה דמארי עלמא' בפתיחת ההיכל, היה מתרגש מאוד כשהגיע למילים אלו 'אנא עבדא דקודשא בריך הוא', במיוחד בשבתות, וביתר שאת בפתיחת ההיכל ביום הכיפורים, אז הוא ממש היה נמס מרוב התרגשות באמירת המילים הנשגבות הללו".

"כי זאת היתה המהות של כל חייו, עבד ה', מבחינתו להיות עבד ה' זה היה העיקר, וכל נע סביב זה.

"אבל הוא היה מדבר רבות על כך שעבודת ה' צריכה להיות מאהבה, לא רק מיראה. לא פעם היה פותח בדרשותיו סידור, ומתחיל להסביר את המילים שבברכה הראשונה של תפילת 'שמונה עשרה'. הוא היה מסביר מה זה הק-ל, מה זה הגדול, הגיבור, הנורא... כשהיה מגיע ל'גומל חסדים טובים', היה מסביר שהמילה 'גומל' הוא גומלין, שהקב"ה מרגיש שהוא כביכול חייב לגמול לנו חסדים טובים, הוא כביכול חייב לנו...".

"יותר מזה הוא לא היה מסוגל להמשיך, בשלב זה הוא היה מתרגש כל כך, והיה אומר כשדמעות בעיניו: 'איך, איך אפשר שלא לאהוב את הקב"ה? איך אפשר שלא לעבוד אותו מתוך אהבה עצומה, מלך מלכי המלכים, שכל העולם הוא הדום רגליו, כאין וכאפס לעומתו, ובכל זאת הוא רואה את עצמו שהוא כביכול חייב לנו, קרוצי חומר, בשר וגם, רימה ותולעה'. הוא היה כל כך מתרגש עד שהתקשה מאוד להמשיך את דבריו.

"והנה עוברת לה שנה שלימה מאז חסרנו כל אלה, בשבת פרשת ראה, כ"ה באב יחול יום ה'יארצייט' הראשון, ואין לנו שיעור רק התורה הזאת שלימד אותנו, להידיבק בדרכיו וללמוד ממידותיו המופלאות, ומה כאן היה עומד ומשמש ומלמד זכות ומעורר רחמים על עם ישראל, אף שם עומד ומשמש בכהונה ומעורר עלינו רחמי שמים, שנזכה בסייעתא דשמיא בקרוב לגאולה השלמה!".

בשבוע הבא נביא בסייעתא דשמיא, חלק נוסף מהשיחה עם הרה"ג רבי יעקב ישועה, על אופן מסירת השיעורים והמחויבות של מרן זצ"ל לנושא זה במסירות נפש של ממש.

"צורת ההסתכלות הזאת היתה חלק ממנו. כך הוא חי, וכך הוא היה מושפע מכל דבר תורה שלמד, וכך גם השפיע על תלמידיו ועל בני משפחתו.

"במשך שנים הוא סבל מכאבי רגליים, ובשנים האחרונות הכאבים התחזקו והתעצמו מאוד. זה הגיע לכזה מצב, שהוא היה מתעורר בלילות מרוב כאב ולא מצליח לישון. סבתא שאלה אותו פעם: 'איך אתה יכול למסור שיעור כשכואב לך כל כך?', והוא היה אומר לה בפשטות: 'כשאני אומר שיעור, אני לא מרגיש שום כאב!'...".

"הכאב הזה היה מגיע לשיא, כשסבא היה עולה לדוכן כדי לברך את עמו ישראל באהבה, והרי הכהנים מתחילים את הברכה כשפניהם אל הדוכן ומסיימים אותה כשפניהם אל הקהל. המשמעות היא, שהם צריכים להסתובב באמצע, והסיבוב הזה היה כרוך מבחינתו במאמץ עילאי, הצורך להסתובב מהר יחסית גרם לו לכאבי תופת. "שמע על כל אחד מגדולי הדור, וישב לכתוב לסבא 'תשובה' מפורטת, שבה הוא פוסק שבכזה מקרה אפשר לברך את כל הברכה כשפניו אל הקהל, כדי שלא יצטרך להסתובב ולא יסבול מכאב נורא כל כך.

"סבא סיפר לי, שהוא סירב לקרוא את התשובה הזאת. 'אם מישהו רוצה לתת לך מיליון דולר', הוא אמר לי, 'ומישהו אחר כותב לך תשובה הלכתית, שבה הוא מסביר לך שאתה לא חייב לקחת את מיליון הדולרים הללו, אתה תקרא בכלל את המכתב הזה? או שתרוץ לקחת את הכסף בלי להסס בכלל? מה יש לי בכלל לקרוא את זה? אני רוצה את המיליון דולר הללו! אני רוצה לקיים את מצוות ברכת כהנים כהלכתה!!! אני לא מחפש פשרות וקיצורי דרך!'...".

"בתקופה אחרת, כך שמעתי מבני המשפחה, סבא התארח פעם בשבת באיזה מלון בטבריה, שם היה כינוס שהוא היה צריך לקחת בו חלק. החדר שבו ישן היה בקומה השמינית, והוא היה צריך לעלות שמונה קומות. אמרו לו שיש מעלית שבת ואפשר לנסוע בה בלי שום פקפוק... אבל סבא ענה בפשטות: 'אנחנו משפחה של מחמירים', ובכך חתם את הדיון עוד לפני שהתחיל...".

"הוא היה מחבב מאוד את השיר המוכר 'אנא עבדא דקודשא בריך הוא', כי המילים הללו מבטאות את התחושה שליוותה אותו בלי הפסקה. היתה לו רק טענה אחת על השיר הזה: 'למה מדגישים שוב

המשך מעמוד 17 | הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א

"סימן עשיתי לעצמי", כך אמר לי האיש בגילוי לב, "אם אפגוש אדם שיעניק לי חיבה ואהבה אף שאיני מכיר, אדע נאמנה כי זה האיש שלו אפקיד את כספי. לא היה לי ספק כי אדם כזה יעשה עם כספי את המיטב עבור הילדים המסכנים".

עודי עומד משתומם שולף האיש רחב הממדים עט יוקרתי מכיסו, מברר כמה עולה לסיים את בניית הפנימייה לבנות, רושם את הצ'ק על סכום הזה, ואומר לי: "אני שמח שזיכו אותי משמים לתת צדקה מכספי למקום ראוי ומהוגן".

(מתוך הספר 'אור השבת')

היהודי חיך ולחש באנגלית לבן משפחתו שנלווה אליו: "ידעתי! ידעתי שאמצא את האיש הנכון".

לתמיהתי מה השמחה הגדולה? נענה האיש ואמר: "אני סובב, הולך ומגיע כבר זו הפעם השלישית לארץ ישראל לחפש אחר מוסד, שמעניק לילדים שבורים בית חם". כשפתחתי זוג עיניים תמהות להבין את פשר דבריו, הבהיר האיש: "אני נושא עמי סכום נאה לצדקה, שאני רוצה להעניק למוסד המתאים. משום מה עד לרגע זה לא מצאתי. הסתובבתי בארץ, נפגשתי עם... ועם... אבל לא מצאתי את שביקשה נפשי.

סבתי על עקבותי וחיכיתי כאן כדי לומר לראש הישיבה שלא רק בארוחת הערב הקרובה אני רוצה להיות שותף. אני חפץ להיות שותף לנצח של מי שחיי הרוח אצלו חשובים יותר מהכסף והאוכל... מרן הרב מפוניבז' פנה ויצא מחדר האוכל והותיר את בחורי הישיבה עם לקח עצום ושיעור מוסר חי.

התרגום אונקלוס על הפסוק "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" מבאר: "לא על לחמא בלחודוהי מתקיים אַנְשָׁא אַרִי עַל כָּל אַפְקוֹת מִימָר מִן קָדָם ה' חַיִּי אַנְשָׁא". הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל הסביר פעם בשיחה לתלמידיו בביאור התרגום דבר מעניין.

פעמיים מופיעה הפסוק זה המילה 'יחיה', בפעם הראשונה 'כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם' ומתרגם האונקלוס: מתקיים. בהמשך הפסוק בביאור המילים 'כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם' שם מתרגם האונקלוס: חַיִּי.

ההבנה היא ברורה. על הלחם מתקיימים, אי אפשר להתקיים בלי לאכול ולשתות. זה הכרח, אבל זה משהו חיצוני שמקיים את עיקר החיים.

החיים עצמם... חיים יש רק במוצא פי ה'. עיקר החיים המציאות האמיתית של החיים הם רק מוצא פי ה'.

לתדהמתי גיליתי את האמריקאי העשיר עומד בסבלנות, סיגר יוקרתי נעוץ בין שפתיו והוא ממתין לי ליד פתח החדר. הכנסתי אותו בכבוד גדול ולא הייתי צריך לשאול אפילו מה הביא אותו להחליט להמתין לי בכל זאת.

העשיר פנה אלי מיד והסביר. "בהתחלה כשלא הסכמת לצאת אלי כעסתי מאד. הרי הטרחתי את עצמי לישיבה כדי לתרום לך כסף ואתה לא מוכן אפילו להפסיק את השיעור בשביל זה? זה פגע בי מאד".

"אחרי שכבר פניתי לצאת מהישיבה חשבתי לעצמי, הרי אני כבר יודע שאין כאן בישיבה מה לאכול לארוחת הערב, גם ראש הישיבה יודע את זה, הביקור שלי בישיבה אמור לתת לו את האפשרות לצאת מהמצב הכלכלי הגרוע הזה. כל אלו נתונים יבשים.

בכל זאת הוא החליט לא להפסיק את השיעור, מה עומד מאחורי ההחלטה הזו? מה ההיגיון שבה?

בעיני כמי שגדל על תרבות ה'טיים איז מאני' וכל ציר החיים שלו מסתובב סביב הכסף משמעויותיו והשלכותיו, לא יכולתי להכיל אף פעם מציאות אחרת. פתאום הבנתי שיש אנשים שיש להם ערכים נוספים שיותר חשובים מכסף. הבנתי שלרב מפוניבז' חשוב השיעור והלימוד יותר מכל מה שאני יכול להבין. זה הקסים אותי. זה ריגש אותי מאד.

הגאון רבי שלום שוודרון זצ"ל סיפר את המשכו של הסיפור: המשולח יצא מביתו של רבי דוד נלהב מאוד מעוצמת החיבור והקשר העצום שלו לתורה, כיצד מחלת השכחה יכלה לפגוע בחלק נרחב משטחי חייו, אך לא בתורה הקדושה שחדורה עמוק בעצמותיו. בהמשך נסיעותיו הגיע המשולח ל'ראדין' וכדרכו נכנס אל ה'חפץ חיים' ז"ע וסיפר לו את שראה וחווה אצל הגאון רבי דוד מקרלין זצ"ל.

כעבור תקופה נסתלק רבי דוד לבית עולמו כשהוא זקן ושבע ימים, והנה המשולח קיבל מברק ממרן ה'חפץ חיים' בו הוא מבקש ממנו שיבוא לעצרת מספד שהם עורכים לזכרו של רבי דוד ויספר לציבור את הסיפור שסיפר לו על רבי דוד...

המשולח מיהר לקיים את מצוות הכהן גדול ונסע לראדין, כשנכנס ל'חפץ חיים', חזר שוב על בקשתו לספר לציבור את הסיפור, שאל אותו האברך: "וכי אני אספיד את גאון הדור?", ענה לו החפץ חיים: "לא... אני אספיד, אבל לפני כן אתה תעלה ליד ארון הקודש ותספר את המעשה, לאחר מכן נערוך מספד לגאון הדור".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

כאשר נכנס המשולח לחדרו של רבי דוד, בירכו לשלום זה את זה, ורבי דוד שאל אותו: "מה רוצה יהודי?" "כמידי שנה, באתי אף השנה עבור ישיבת נובהרדוק!" - השיב המשולח. שאל אותו רבי דוד: "כמה נתתי לך בשנים עברו?", המשולח נקב בסכום, ורבי דוד הוציא מארנקו את הסכום הנקוב, ושב מיד לתלמודו, לגרוס גמרא בניגון ובנעימות מיוחדת.

המשולח נשאב בקסם המנגינה ומראה פניו הקדושות של רבי דוד. הוא נשאר בחדר, התיישב בקצה השולחן והאזין בהתרגשות להרצאת הגמ' והראשונים בעל פה מפיו של רבי דוד קרלינער זצ"ל. כעבור כמה דקות, פנה אליו רבי דוד ושאל אותו כבראשונה: "שלום עליכם ר' יהודי! מה כבודו רוצה?" והמשולח השיב: "באתי עבור ישיבת נובהרדוק והרב כבר נתן לי תרומה לפני כמה רגעים!" ורבי דוד שב לתלמודו.

כעבור כמה רגעים נוספים, שוב פנה רבי דוד למשולח ושאל אותו לרצונו, ושוב השיב לו המשולח שהוא בא עבור ישיבת נובהרדוק וכבר קיבל את מבוקשו. אז הבין רבי דוד את שקרה ואמר בכאב ובהתנצלות: "לא עליכם, אני סובל ממחלת השכחה, ולצער הרב פעמים שאני שוכח מה היה לפני כמה רגעים, אבל את הגמרא, אני זוכר ברוך ה' כמו בחור בן שש עשרה..."

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ האם מותר להניח ספר קודש מתחת לספר אחר כדי להגביהו?

◆ עטיפה של ספר קודש - האם היא טעונה גניזה?

◆ האם מותר להדליק גפרור מהנרות שבבית הכנסת?

הלכות גניזה

- ספר תורה שבלה, עדיף להותירו בבית הכנסת במקום מכובד מאשר לגונזו. ואם רוצים לגונזו, חובה לגונזו בתוך כלי חרס, המגן מלחלוחית האדמה, כדי שהספר יתקיים בתוכו לעולם.
- ספרי נביאים וכתובים הכתובים על גבי קלף כספר תורה, ואף מגילת אסתר שלא נזכר בה שם ה', ופרשיות של תפילין ומזוזה - טעונים גניזה בכלי חרס, כדן ספר תורה האמור לעיל.
- חפצי קדושה, דהיינו: ספר תורה, ספרי קודש, תפילין ומזוזות; וכן חפצים המשמשים את הקדושה - המכונים 'תשמישי קדושה' - שבלו ואינם ראויים עוד לשימוש, חובה לגונזם.
- עטיפה של ספרי קודש המיועדת לשמירה על כריכת הספר, לא חלה עליה קדושה ואינה טעונה גניזה, אולם עטיפה המיועדת לנוי לספר, נחשבת לתשמיש קדושה וטעונה גניזה.
- עיתון שיתכן כי כתובים בו דברי תורה - יש אומרים שאסור להשליכו לאשפה מבלי לבדוק תחילה אם יש בו דברי תורה, וכשנמצאים בו דברי תורה צריך לגונזם.

קדושת הספרים

- אסור להשתמש בספרי קודש לצורך האדם, כגון להגן מפני השמש, או להסתיר דבר מה. ונחלקו הפוסקים אם מותר להניח ספר מתחת לספר שלומד בו כדי להגביהו.
- אין להניח דפים ריקים בתוך ספר קודש, וכל שכן דפים שכתובים בהם דברי חול; ויש שהתיר להניח דפים ריקים לצורך כתיבת ביאורים על הספר.
- מעיקר הדין אסור להניח בארון הקודש מאומה מלבד ספר התורה, כיון שהוא מוקדש לקדושה החמורה של ספר תורה, ואין להורידו מקדושתו בשימושים נוספים.

קדושת כלי בית הכנסת

- נהוג להשתמש להניח על גבי המפה שעל הבימה סידורי תפילה וספרי קודש, ולהישען עליה, וכדומה. ולכתחילה ראוי להתנות במפורש שיהא מותר להשתמש בה לצרכים נוספים.
- נרות הדולקים בבית הכנסת, מותר לקרוא לאורם דברי תורה, ואף אם הנרות הוקדשו לכבוד בית הכנסת - כוונת המקדיש שהנרות ישמשו גם להאיר ללומדים בבית הכנסת.
- כשמדליקים נרות בבית הכנסת, מותר להדליק נר מנר, אך אין להעביר אש מנר לנר על ידי נר אחר של חול, כיון שבכך מדליק נר של חול מנר הקדוש בקדושת בית הכנסת.
- בעבר היו שהניחו בראשי החתנים את אחד מתכשיטי ספר התורה, והיו שקישטו את הכלות בכלי כסף וזהב של בית הכנסת. וכתבו הפוסקים שאסור לעשות כן.

הנאה ממשמשי עבודה זרה

- חפץ המשמש לעבודה זרה אסור בהנאה. וחפץ המשמש עובדי עבודה זרה בשעת עבודתם, אך אין לו שייכות לעבודה זרה עצמה, מותר בהנאה.
- יש מבתי החרושת בחו"ל שמייצרים נרות, או מוצרים אחרים, ומדפיסים עליהם כיתוב המורה על כך שהמוצר מיועד לעבודה זרה. וכתבו הפוסקים שמותר להשתמש במוצרים אלו אף לצורכי מצוה.
- בנוגע לדינים רבים, המומר אינו נחשב כגוי. והמחלל שבת בפרהסייה, דינו כמומר. ו'פרהסייה' היינו שמחלל שבת בפני עשרה מישראל, או באופן שיודע שיתפרסם בין עשרה מישראל.

הַמִּדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָ

לאחר שעתיים, התעייף מלספר ורצה לנוח. "לנוח?" התפלא הסוחר, הלא אני שילמתי לך עבור כל היום. אתה רוצה לנוח, תנוח מחר, על חשבונך, לא על חשבוני! אני שכרתי אותך לספר לי סיפורים!"

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על המנוחה המיוחדת של יום השבת

"כאלף דולר".
"אם כך, אני אשלם לך סכום זה, בתנאי שתשב אצלי ותספר לי מה נשמע בעיירה שלנו".
נכנס הידיד, ולאחר שאכל ושתה החל לספר את כל קורות העיירה מיום שעזב הסוחר.
לאחר שעתיים, התעייף מלספר ורצה לנוח. "לנוח?" התפלא הסוחר, הלא אני שילמתי לך עבור כל היום. אתה רוצה לנוח, תנוח מחר, על חשבונך, לא על חשבוני! אני שכרתי אותך לספר לי סיפורים!"
והנמשל: עם ישראל עובד כל השבוע לפרנסתו. מגיעה השבת, והקדוש ברוך הוא כביכול, אומר לעם ישראל: השבת עלי! לוו עלי ואני פורע, זה היום שלי! תלמדו תורה, תשירו זמירות שבת...
אבל הנה הולך לו האדם לנוח...
לנוח?! אומר הקדוש ברוך הוא, תנוח על חשבונך! לשם כך ניתנו לך ששת ימי המעשה. אבל יום השבת הוא היום שלי! השבת ניתנה לנו כדי שנשב ונלמד בה תורה.
יש בנותן טעם להזכיר כאן את דברי ה'בן איש חי' בפרשת שמות שכתב בזה הלשון: "כתבו המקובלים ז"ל, דגדול הפועל הנעשה מעסק התורה ביום שבת, אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול..." כלומר, שעת לימוד תורה בשבת, שווה לאלף שעות לימוד בימות החול!

(מתוך הגדה של פסח ומתוק האור')

'ולנוח בו באהבה כמצות רצונך' - מנוחת יום השבת צריכה להיות "כרצונך", כרצון הבורא יתברך, לעסוק ביתר שאת וביתר עוז בלימוד תורתו הקדושה.
אך לדאבוננו, ישנם כאלו המנצלים את היום הקדוש בעיקר למנוחת הגוף, ועליהם המשיל המגיד מדובנא את המשל הבא:
לפני שנים רבות נסע יהודי אחד מעיירתו לאמריקה לעשות עסקים. לאחר שנים שבהם עשה חיל בעסקיו, תקפוהו געגועים לעיירה שלו: מה קורה עם בני משפחתו? מה קורה עם חבריו? מה שלום כל מתפללי בית הכנסת?
ימים רבים עברו על האיש בגעגועים ולא היתה בידו אפשרות לקבל פיסת מידע על קרוביו וידידיו.
יום אחד, נשמעה דפיקה על דלת ביתו. כשפתח הסוחר את הדלת, ראה לפניו אדם המבקש צדקה. עד מהרה התברר לו כי ידיד נעוריו הוא, מהעיירה!
"שלום עליך", קרא הסוחר בהתרגשות, "מה מעשיך כאן?"
"באתי לאסוף צדקה", אמר הידיד.
"בוא, הכנס והתכבד בכוסית י"ש", שמח הסוחר, "ספר לי מה קורה בעיירה שלנו?"
דשדש הידיד בעקביו: "אין לי זמן, אני אוסף צדקה...".
הסוחר, שלא רצה שהזדמנות הפז תחמוק מידי, שאל מיד: "כמה כסף לצדקה אתה אוסף ביום?"

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il